

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «Економіка»

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «Економічне партнерство України із США в умовах формування нового
міжнародного порядку»

здобувача Базилевської Юлії Віталіївни

Науковий керівник: к.е.н., доцент Громенкова Світлана Вячеславівна

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Столярчук Я.М.

(підпис)

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «Економіка»

ПОГОДЖЕНО	ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник проєктної групи (гарант) освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»	Завідувач кафедри міжнародної економіки
_____ Людмила ЦИМБАЛ	_____ Ярослава СТОЛЯРЧУК
<i>(підпис)</i>	<i>(підпис)</i>
«_____» _____ 20____ р.	«_____» _____ 20____ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Базилевській Юлії Віталіївні

заочної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

на тему: «Економічне партнерство України із США в умовах формування нового міжнародного порядку»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «29» червня 2023 р. № 933-ст

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах: офіційних ресурсів мережі Internet, вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, офіційних звітів Державної служби статистики України, статистичної бази даних Statista, офіційних звітів Міністерства економіки України, офіційного сайту Посольства США в Україні.

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Теоретико-методичний аспект економічного партнерства України і США
Розділ 2	Аналітичний огляд розвитку економічного партнерства України та США
Розділ 3	Конструктивний аспект розширення та оптимізації економічного партнерства в умовах формування нового міжнародного порядку
Об'єкт дослідження:	Динаміка та особливості міжнародної економічної взаємодії в рамках глобалізованого світу.
Предмет дослідження:	Ключові пріоритети, формати та напрямки економічної співпраці між Україною та США в умовах формування нового міжнародного порядку.
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	Аналіз сучасного стану економічного партнерства між Україною та США, вивчення основних теорій та концепцій, що лежать в основі міжнародного економічного співробітництва, розробка методичних підходів до дослідження економічних відносин в умовах формування нового міжнародного порядку.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1: проаналізувати сучасні теоретичні підходи до міжнародного економічного співробітництва в рамках глобалізаційних процесів, вивчити методики дослідження економічного партнерства в умовах нового міжнародного порядку.

У розділі 2: оцінити основні стратегічні цілі економічної співпраці між Україною та США в умовах сучасного світового порядку, визначити ключові форми та механізми, що використовуються в рамках економічної співпраці між країнами, а також основні напрямки такої співпраці, проаналізувати потенційні виклики та можливості для поглиблення економічних відносин між Україною та США.

У розділі 3: розробити рекомендації щодо оптимізації та підсилення економічного партнерства між Україною та США в майбутньому.

**Завдання підготував
науковий керівник**

_____
(підпис)

«30» червня 2023 р.

Завдання одержав здобувач

_____
(підпис)

«30» червня 2023 р.

_____
С.В. Громенкова

(ініціали, прізвище)

_____
Ю.В. Базилевська

(ініціали, прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота містить 88 сторінок, 2 таблиці, 16 рисунків, перелік джерел посилання з 65 найменувань, 2 додатки.

«Економічне партнерство України із США в умовах формування нового міжнародного порядку»

Об'єктом дослідження є динаміка та особливості міжнародної економічної взаємодії в рамках глобалізованого світу.

Предметом дослідження є ключові пріоритети, формати та напрямки економічної співпраці між Україною та США в умовах формування нового міжнародного порядку.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи – аналіз сучасного стану економічного партнерства між Україною та США, вивчення основних теорій та концепцій, що лежать в основі міжнародного економічного співробітництва, а також розробка методичних підходів до дослідження економічних відносин в умовах формування нового міжнародного порядку.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- проаналізувати сучасні теоретичні підходи до міжнародного економічного співробітництва в рамках глобалізаційних процесів;
- вивчити методики дослідження економічного партнерства в умовах нового міжнародного порядку;
- оцінити основні стратегічні цілі економічної співпраці між Україною та США в умовах сучасного світового порядку;
- визначити ключові форми та механізми, що використовуються в рамках економічної співпраці між країнами, а також основні напрямки такої співпраці;
- проаналізувати потенційні виклики та можливості для поглиблення економічних відносин між Україною та США;
- розробити рекомендації щодо оптимізації та підсилення економічного партнерства між Україною та США в майбутньому;

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використані органами державного управління України при формуванні стратегій і тактик міжнародної економічної діяльності, зокрема в аспекті співпраці зі США. Рекомендації, подані в роботі, можуть стати основою для підвищення ефективності двосторонньої торгівлі, інвестиційної діяльності та інших форм економічного співробітництва. Дослідження також може бути корисним для представників бізнесу, які прагнуть розширити свою діяльність на ринках обох країн або оптимізувати існуючі партнерські відносини.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи 2023–2024.

Рік захисту кваліфікаційної магістерської роботи 2024.

Ключові слова: стратегічне партнерство, економічне співробітництво, двосторонні відносини, безпека, новий міжнародний порядок, перспектива, підтримка.

В і д г у к
на кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»
факультету Міжнародної економіки і менеджменту
Базилевської Юлії Віталіївни

на тему «Економічне партнерство України із США в умовах формування нового міжнародного порядку»

1. Актуальність теми: В сучасній системі економічних та політичних координат світу, Сполучені Штати є ключовим гравцем, розбудова співпраці з яким відіграє дуже важливу роль для більшості країн як в контексті економічних, так і безпекових питань розвитку. В умовах формування контурів нового міжнародного порядку, а також в умовах надзвичайних викликів для держави України економічне партнерство із США набуває особливого значення. У зв'язку з цим, тема дослідження є надзвичайно актуальною.
2. Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи: В кваліфікаційній магістерській роботі ґрунтовно розглянута сутність основних теорій та концепцій міжнародного економічного співробітництва; виокремлені фактори, що впливають на формування економічного партнерства між Україною і США; детально проаналізовано сучасний стан економічного співробітництва України та США; значну увагу приділено викликам та можливостям у розвитку економічного партнерства між двома країнами.
3. Наявність самостійних розробок автора: Автором на засадах проведеного аналізу комплексно систематизовані основні проблеми та перешкоди розвитку двосторонніх економічних відносин України із США, обґрунтовані перспективи поглиблення їх економічної співпраці в сучасних умовах розвитку.
4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: Теоретичні висновки автора є послідовними і комплексними, рекомендації, що наведені, можуть представляти певний практичний інтерес.
5. Наявність недоліків: загальні питання формування нового міжнародного порядку в роботі були розглянуті доволі фрагментарно.
6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: Загалом, робота може бути допущеною до захисту в ЕК з оцінкою «48» балів.

Науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки

Громенкова С.В.

_____ (підпис)

“ _____ ” _____ 2024 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача вищої освіти
Базилевської Юлії Віталіївни

Тема: «Економічне партнерство України із США в умовах формування нового міжнародного порядку»

Актуальність теми кваліфікаційної роботи і доцільність її розроблення:

В умовах постійних змін міжнародного порядку особливої актуальності набувають економічні відносини України зі США – одним із провідних партнерів в контексті економічної та безпекової складових.

Якість проведеного дослідження:

На достатньо високому рівні проаналізовано основні напрямки співробітництва України та США, визначено його особливості та проблеми. Якісно надано рекомендації щодо поглиблення економічного партнерства, зокрема у торгівельній сфері. Окреслені необхідні заходи для розвитку стратегічного партнерства країн.

Позитивні риси кваліфікаційної роботи:

Дипломна робота оформлена згідно вимог, зміст роботи відповідає темі дослідження. Сутність економічного партнерства розкрита у повному обсязі. Здійснена оцінка такого партнерства в умовах формування нового міжнародного порядку. Автором чітко сформульовані висновки проведеного дослідження.

Зауваження:

Доцільним було б надати більш детальну характеристику економічному співробітництву країн саме в умовах нового міжнародного порядку.

Практична значимість висновків і рекомендацій:

Рекомендації, надані автором у результаті даного дослідження можуть бути корисними для представників бізнесу, які мають намір розширити свою діяльність на ринках країн або удосконалити існуючі партнерські зв'язки. Крім того, запропоновані висновки можуть слугувати вказівником для органів державного управління України при формуванні стратегій та тактик у її міжнародній економічній діяльності.

Науковий ступінь, учене звання: к.е.н., доцент

Бурмака М.О.

(підпис, ПІБ)

Підпис засвідчую: завідувач кафедри міжнародного менеджменту КНЕУ імені Вадима Гетьмана

(підпис)

Місце печатки організації, де працює рецензент

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ЕКОНОМІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ І США	6
1.1. Сучасний стан наукової думки щодо економічного партнерства між країнами	6
1.2. Теорії та концепції міжнародного економічного співробітництва ...	12
1.3. Міжнародне економічне партнерство України та США: історія його розвитку.....	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ ТА США	21
2.1. Фактори, що впливають на формування економічного партнерства між Україною і США	21
2.2. Основні напрямки і характеристики економічного співробітництва України і США	26
2.3. Виклики та можливості у розвитку економічного партнерства між Україною і США	47
РОЗДІЛ 3. КОНСТРУКТИВНИЙ АСПЕКТ РОЗШИРЕННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ НОВОГО МІЖНАРОДНОГО ПОРЯДКУ	57
3.1. Обґрунтовані пропозиції щодо поглиблення економічного партнерства між Україною та США.....	57
3.2. Стратегічні рішення для підвищення ефективності економічного співробітництва між країнами	67
ВИСНОВКИ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82

ВСТУП

У сучасних умовах глобалізації та постійних змін у міжнародному порядку особливого значення набуває питання співпраці між країнами, особливо в економічному аспекті. Економічні відносини стають ключовим інструментом для підтримки стабільності, росту та розвитку національних економік.

Актуальність дослідження. Економічне партнерство між Україною та США в умовах формування нового міжнародного порядку є однією з ключових складових двосторонніх відносин двох країн. У контексті формування нового світового ладу, коли регіональні блоки та міжнародні угоди перебудовуються, вивчення характеру та перспектив цього партнерства стає особливо актуальним. Адже ефективне економічне співробітництво може слугувати драйвером росту, інновацій та стабільності в обох державах.

Об'єктом дослідження є динаміка та особливості міжнародної економічної взаємодії в рамках глобалізованого світу.

Предметом дослідження є ключові пріоритети, формати та інструменти економічної співпраці між Україною та США в умовах формування нового міжнародного порядку.

Метою цієї дипломної роботи є аналіз сучасного стану економічного партнерства між Україною та США, вивчення основних теорій та концепцій, що лежать в основі міжнародного економічного співробітництва, а також розробка методичних підходів до дослідження економічних відносин в умовах формування нового міжнародного порядку.

На основі визначеної мети та предмету дослідження можна сформулювати наступні завдання:

1. Проаналізувати сучасні теоретичні підходи до міжнародного економічного співробітництва в рамках глобалізаційних процесів.
2. Вивчити Методики дослідження економічного партнерства в умовах нового міжнародного порядку.

3. Оцінити основні стратегічні цілі економічної співпраці між Україною та США в умовах сучасного світового порядку.

4. Визначити ключові форми та механізми, що використовуються в рамках економічної співпраці між країнами.

5. Проаналізувати потенційні виклики та перешкоди для поглиблення економічних відносин між Україною та США.

6. Розробити рекомендації щодо оптимізації та підсилення економічного партнерства між Україною та США в майбутньому.

У роботі були використані дедуктивний та індуктивний методи для формування логічних висновків на основі аналізованої інформації. Системний аналіз застосовувався для комплексного розгляду взаємодії елементів економічного партнерства. Компаративний аналіз допоміг у виявленні спільних та відмінних рис у підходах до співпраці обох країн. Кількісний та якісний аналізи були використані для обробки та інтерпретації зібраної статистичної та фактографічної інформації.

Дипломна робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків та списку використаної літератури. Вступ визначає актуальність, мету, предмет, об'єкт дослідження, а також методологічну основу дослідження. Перший розділ присвячений теоретичним аспектам досліджуваної проблеми. Другий розділ зосереджується на аналітичному дослідженні економічних відносин між Україною та США. Третій розділ містить конструктивні пропозиції щодо поглиблення співпраці між країнами. У висновках подано основні результати дослідження та рекомендації.

Теоретичне значення. Дослідження сприяє поглибленню розуміння сутності, принципів та механізмів міжнародного економічного співробітництва в умовах сучасної глобалізації. В роботі систематизовано існуючі теоретичні підходи до вивчення міждержавних економічних відносин, що дає можливість для подальших наукових досліджень у цій сфері. Крім того, визначені специфічні особливості економічної співпраці між Україною та США можуть слугувати базою для розвитку нових теоретичних моделей і концепцій.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані органами державного управління України при формуванні стратегій і тактик міжнародної економічної діяльності, зокрема в аспекті співпраці з США. Рекомендації, подані в роботі, можуть стати основою для підвищення ефективності двосторонньої торгівлі, інвестиційної діяльності та інших форм економічного співробітництва. Дослідження також може бути корисним для представників бізнесу, які прагнуть розширити свою діяльність на ринках обох країн або оптимізувати існуючі партнерські відносини.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ЕКОНОМІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ І США

1.1. Сучасний стан наукової думки щодо економічного партнерства між країнами

Міжнародні економічні відносини взаємодіють через різних суб'єктів, які можуть бути підприємствами, фірмами, міжнародними організаціями, приватними особами, транснаціональними корпораціями і банками, а також державами. [1]

Співпраця є найбільш перспективною формою взаємодії держави з метою задоволення своїх національних інтересів. Вона реалізується участю у міжнародних структурах і різнорівневими договорами про дружбу і співробітництво. Співпраця використовується в усіх сферах міжнародної діяльності як вид міжнародної взаємодії, термін «партнерство» є синонімом поняття «співпраця».

Стратегічне партнерство є одним із різновидів співпраці. Поняття «стратегічне партнерство» вже давно займає важливе місце в процесах міжнародних відносин і є багатоаспектним і комплексним. Цей інструмент реалізації зовнішньої політики є найбільш масштабним і вигідним для всіх сторін способом взаємодії в різноманітних сферах і галузях, відповідає геостратегічним інтересам суб'єктів, що задіяні. Стратегічне партнерство характеризується винятковим характером в порівнянні з іншими міжнародними відносинами, воно ґрунтується саме на забезпеченні національних інтересів. [2,3]

Багато вітчизняних дослідників вважають, що «повний або частковий збіг стратегічних цілей країн-партнерів є головною умовою для започаткування міждержавних відносин у формі стратегічного партнерства». В основі іншого підходу до проблем визначення стратегічного партнерства лежить аналіз і розуміння ключових компонентів – понять «стратегія» й «партнерство». При

цьому «принциповим є визначення зовнішньополітичної стратегії держави, а стратегічне партнерство є засобом її реалізації». [4]

Можна стверджувати, що стратегічне партнерство представляє собою рівень взаємодії між країнами, що ґрунтується на спільних заходах для задоволення ключових національних інтересів. Основними принципами цього партнерства є взаємна вигода, тривалість та максимальна ефективність. Воно відкидає будь-які несправедливі або дискримінаційні дії однієї держави щодо іншої. Ухвалені спільні рішення зобов'язані виконуватися послідовно, незалежно від зміни керівництва в країнах-партнерах. Варто зазначити, що «якщо сьогоденні інтереси однієї з держав суперечать духу стратегічного співробітництва між ними, то не виключається можливість поступитися такими інтересами на користь партнера (зادля досягнення компромісу). У будь-якому разі подібні дії мусять бути продиктовані умовами, що склалися, і спільним курсом, якого держави дотримуються на міжнародній арені». [3]

Формат стратегічного партнерства передбачає взаємодію між країнами з метою досягнення спільних цілей, стратегічних завдань та інтересів. У порівнянні з союзницькими відносинами, цей тип співпраці не включає жорсткі системи різноманітних зобов'язань (безпекових, економічних, політичних або гуманітарних). Водночас «відносини стратегічного партнерства встановлюються між сторонами, що мають стратегічне значення одна для одної, і звідси спроможні завдяки партнерським відносинам впливати на реалізацію інтересів країн як у національному, так і в більш широкому міжнародному контексті». [5]

Утворення партнерства між країнами є результатом еволюції світового суспільства та відбувається під впливом різноманітних факторів, таких як міжнародний поділ праці, глобальна економічна інтеграція, політичні відносини між країнами та глобалізація міжнародних відносин.

Міжнародний поділ праці включає спеціалізацію країн у виробництві конкретних товарів та послуг, сприяє обміну товарами і послугами, і вимагає регулювання та кооперації. Зростання міжнародних потоків товарів, послуг і

факторів виробництва підсилює потребу у регуляторах, які забезпечують цей процес у систематизований спосіб.

Цей процес також супроводжується збільшенням співпраці між підприємствами різних країн, що спеціалізуються на різних технологічних операціях та деталях виробництва. Ця спеціалізація спонукає підприємства до виробничої кооперації та співпраці, яка виходить за межі національних кордонів. [6]

Міжнародна економічна інтеграція є наслідком розширення впливу транснаціональних корпорацій та транснаціональних банків, що, в свою чергу, виникають внаслідок урізноманітнення глибшого поділу праці. Ці транснаціональні підприємства та банки можна розглядати як своєрідні "нервові центри" міжнародної економіки, які об'єднують і координують її діяльність. Фактично, вони є одними з основних акторів, які сприяють формуванню організаційної структури міжнародних економічних відносин, оскільки вони концентрують регулюючі функції на транснаціональному рівні. [7]

Взаємовідносини між двома країнами, відомі як двосторонні відносини, є сукупністю політичних, економічних та культурних взаємодій між суверенними державами. Двосторонні, або білатеральні, відносини є найдавнішою, базовою формою міжнародних відносин, поширеною і в сучасному світі. Цей тип відносин відрізняється від унілатералізму, коли дії здійснюються однією державою, та багатосторонності, коли кілька держав спільно взаємодіють. Коли держави визнають одна одну як суверенні та встановлюють дипломатичні відносини, вони формують двосторонні зв'язки. Країни, які підтримують такі відносини, використовують дипломатичних представників, наприклад послів, для сприяння взаємному діалогу та співпраці. [8]

Міжнародне економічне співробітництво між країнами — це обмін діяльністю в різних галузях економіки цих країн, який може включати міжнародну торгівлю, кооперацію в окремих сферах виробництва, науково-технічне, фінансово-кредитне співробітництво, міжнародний транспорт тощо. У вузькому тлумаченні поняття «міжнародне економічне співробітництво» можна

розглядати як форму співробітництва між двома і більше країнами або юридичними особами різних країн з метою досягнення певних цілей (промислових, сільськогосподарських, комерційних, фінансових, науково-технічних, туристичних та інших). З цих позицій економічне співробітництво — це не комерційний обмін чи передача товарів, послуг і капіталу з однієї країни в іншу, а спільний підхід до спільного використання ресурсів і активів усіх партнерів. Таке економічне співробітництво визначається як одна з форм міжнародного економічного співробітництва між країнами з метою отримання взаємної вигоди шляхом спільного використання фінансових, матеріальних та інших ресурсів усіх учасників. [9,10]

«Міжнародне економічне співробітництво» у широкому розумінні слід визначати як рівень розвитку міжнародних економічних відносин, який характеризується інтеграційними економічними відносинами в довгостроковій стратегічній перспективі. При цьому міжнародне економічне співробітництво з конкретною країною охоплюватиме різні аспекти міжнародних економічних відносин і може проявлятися у таких формах: міжнародний рух капіталу, міжнародна торгівля товарами та послугами, міжнародна трудова міграція, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародний туризм, міжнародна виробнича кооперація, будівництво і транспорт тощо. [11]

В умовах глобалізації міжнародне економічне співробітництво є ключовою характеристикою міжнародних торгових відносин. Практично кожна країна світу виступає учасником певних міжнародних угод. Інтернаціоналізація економічного обміну супроводжується значним зростанням як кількості міжнародних економічних угод, так і ступеня їх впливу на міжнародні проблеми. Концепція системи міжнародних економічних відносин — це інтегроване уявлення про загальне призначення системи в цілому та її підсистем на всіх рівнях, функціональний механізм системи в цілому та її підсистем, а також норми поведінки її суб'єктів — мотивація діяльності, прийняття рішень, визначення критерію ефективності тощо.

Правовою основою інтеграції (як форми міжнародного економічного співробітництва) між двома країнами може бути підписання прямої угоди між двома чи більше країнами, без втручання міжнародних організацій, або вона може бути непрямомою. В останньому випадку такий процес відбувається в рамках офіційної міжнародної організації, до складу якої входять країни-партнери. Крім того, укладення міжнародних торговельних угод може слугувати сигналом вітчизняним і іноземним підприємствам про те, що країна впроваджуватиме принципи ліберальної економічної політики. [12]

Двосторонній міжнародний договір є угодою між державами або іншими суб'єктами міжнародного права, спрямованою на врегулювання їхніх взаємних і міжнародних відносин, а також визначає права та обов'язки його учасників. Угода може мати одного чи кілька учасників з кожної сторони. Правові відносини, що виникають внаслідок укладання таких договорів, тісно зв'язують сторони, і, отже, будь-які заяви чи декларації щодо тлумачення, а також застереження, на які не надано згоду іншою стороною, є неприпустимими. Порядок укладання, дотримання та припинення дії двосторонніх міжнародних договорів регулюється Віденською конвенцією про право міжнародних договорів 1969 року та Віденською конвенцією про право договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 року. [13]

Двосторонні міжнародні відносини можуть приймати різні форми:

- вплив однієї сторони на іншу (контроль, домінування);
- взаємодія двох сторін (формування партнерських стосунків);
- конфлікт між двома сторонами. [14]

Яскравим прикладом двосторонніх відносин є економічні угоди, що укладаються між двома державами. Ці угоди можуть включати домовленості щодо прямих іноземних інвестицій, вільної торгівлі та інших економічних аспектів. Більшість економічних угод підписується відповідно до конкретних характеристик країн договору, тому аби надати одна одній преференційний режим, потрібен не загальний принцип, а ситуаційна диференціація. Отже, завдяки двостороннім угодам держави можуть отримати більш індивідуальні

угоди та зобов'язання, що стосуються лише окремих держав економічного договору. Економічні угоди служать основою для співпраці та розвитку двосторонніх відносин між країнами. [8]

Що стосується реального стану двосторонніх відносин України з іншими державами, не можна завжди однозначно стверджувати, що досягнутий рівень відносин є стратегічним, навіть зважаючи на його відповідність формальним критеріям. Часто для справжньої «стратегічності» не вистачає об'єктивних передумов, підстав, мотивації сторін, а також реального наповнення відносин фактичними здобутками. У таких «стратегічних відносинах» більше декларативного складника, риторики, а сподівання, що в майбутньому справді буде досягнутий високий рівень відносин, не завжди обґрунтовані. [4]

Двосторонні відносини, хоча і розглядаються як фундамент для вирішення різних питань, вимагають переосмислення логіки свого застосування, щонайменше частково. Стратегічне партнерство необов'язково призводить до кооперації в усіх сферах і не завжди виявляється однаково ефективним у всіх випадках. Зокрема, стратегічні партнерства фокусуються на двосторонніх відносинах, але часто досягнення їх цілей може залежати від участі третіх країн. Важливо усвідомлювати, що стратегічне партнерство може бути дійсно ефективним лише в разі виходу за межі економічних аспектів відносин. На перший план слід виставити ефективне вирішення політичних та безпекових питань на системній і структурованій основі, включаючи спільні зусилля у протистоянні геополітичним кризам і міжнаціональним загрозам. Оскільки майбутнє стратегічного партнерства визначається його перспективами, важливо створити механізм, який не лише формує довгострокові цілі співпраці, але й передбачає запобігання виникненню проблем у розвитку таких відносин. [15]

Документування стратегічного партнерства становить ключову концептуальну основу, яка служить каркасом для подальшої реалізації планів, відкриваючи можливості для нових досягнень з вищою динамікою взаємин і суттєвими результатами. Це сприяє зміцненню структурної взаємодоповнюваності та кореляції між обома країнами. [16]

Вислів “стратегічне партнерство” часто зустрічається у мові політиків різних країн. Вони вдаються до цього терміну, щоб наголосити важливість конкретних відносин чи подій. Проте кожен випадок, коли політики використовують цей термін, відрізняється різним рівнем розвиненості відносин і перспектив. [17] Стратегічне партнерство набуває все більшого значення в порівнянні з іншими формами співпраці. Воно відрізняється від інших моделей співпраці, які можуть базуватися на об'єднанні проти конкретної загрози або фокусуватися лише на обмеженій сфері співпраці. [18]

1.2. Теорії та концепції міжнародного економічного співробітництва

Протягом принаймні останніх трьох століть проводяться послідовні теоретичні дослідження в сфері міжнародної торгівлі, що спрямовані на систематичне вивчення оптимальної стратегії поведінки країни на міжнародній торговельній арені. Сформулювались дві основні теорії, на яких ґрунтується розвиток двосторонніх взаємовідносин між країнами: теорія обмеженості ресурсів та теорія сталого розвитку. [19]

Обмеженість виробничих ресурсів становить важливу передумову для розвитку та формування міжнародного ринку. Сучасна економічна теорія значною мірою виходить із концепції відносного дефіциту, яка стверджує, що товари стають дефіцитними тому, що відсутні достатні ресурси для виробництва всіх товарів, які споживачі хочуть отримати. [20]

Вивчення економіки як науки розпочалося саме із цього питання. Його об'єктивною основою є дія закону рідкості, і розуміння цього закону дозволяє осмислити потребу в подоланні суперечностей між зростанням потреб і обмеженістю виробничих ресурсів. Це визначення лежить в основі теорії сталого розвитку.

Сталий розвиток — це загальна концепція, що визначає необхідність досягнення балансу між задоволенням поточних потреб людства і забезпеченням інтересів майбутніх поколінь, включаючи їхню потребу в безпечному та

здоровому довіллі. Комісія Брундтланд у своїй доповіді сформулювала визначення сталого розвитку як «розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління, не шкодячи можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби». [21]

Економічний підхід теорії сталого розвитку спрямований на оптимальне використання обмежених ресурсів та впровадження природо-, енерго- і матеріалозберігаючих технологій з метою створення потоку сукупного доходу. Цей дохід має забезпечити, принаймні, збереження (а не зменшення) сукупного капіталу, який включає фізичний природний або людський капітал. Створення цього доходу ґрунтується на використанні ресурсів таким чином, щоб забезпечити сталість цього капіталу. У зв'язку з переходом до інформаційного суспільства структура сукупного капіталу змінюється на користь людського капіталу. Це виявляється у збільшенні нематеріальних потоків фінансів, інформації та інтелектуальної власності. Ці потоки вже зараз перевищують обсяги переміщення матеріальних товарів у сім разів. Розвиток такої "невагомої" економіки стимулюється не лише дефіцитом природних ресурсів, але й зростанням значення інформації та знань, які стають цінним товаром. [22]

Поняття "сталий розвиток" має різноманітні трактування, проте всі вони ґрунтуються на визначенні Комісії ООН з розвитку навколишнього і природного середовища. Згідно з цією дефініцією, "сталий розвиток" означає такий розвиток, що здатний задовольнити потреби сучасного покоління, при цьому не обмежуючи можливостей майбутніх поколінь у задоволенні їхніх власних життєво важливих потреб. [19] У такому контексті соціально-економічний розвиток повинен гармонізуватися з можливостями природного середовища, здійснюватися за умов екологічної безпеки відтворюваних процесів та гарантувати наступним поколінням наявність повноцінного середовища для життя та природних ресурсів у достатній кількості.

Економічний розвиток держави визначається тісним взаємозв'язком саме цих трьох видів безпеки. Оцінка стану економічної безпеки проводиться через аналіз відповідних економіко-соціальних показників і параметрів, які

відображають розвиток держави в цілому. [23] Недооцінка або недостатня увага до будь-якої з цих трьох компонент може призвести до порушення стратегії сталого розвитку та підсилення процесів, що не контролюються. Урахування всіх аспектів безпеки є важливим для забезпечення ефективного та узгодженого економічного розвитку держави.

Основа концепції сталого розвитку лежить у п'яти основних принципах:

1. Людство здатне забезпечити сталі та тривалі зрушення в напрямку розвитку, які враховують потреби сучасних жителів, не втрачаючи при цьому можливостей для задоволення потреб поколінь у майбутньому.

2. Обмеження, пов'язані з використанням природних ресурсів, є відносними, оскільки вони залежать від поточного рівня технологій та соціальної організації, а також від можливості біосфери самовідновлюватися.

3. Необхідно задовольнити основні потреби всіх людей і створити можливість реалізувати свої надії на щасливе та благополучне життя. Без цього стале та тривале досягнення розвитку стає неможливим. Економічні труднощі, які стали звичайним явищем у світі, є однією з ключових причин виникнення екологічних та інших катастроф.

4. Важливо досягти балансу між рівнем життя тих, хто має доступ до великої кількості ресурсів (грошей та матеріальних благ), та екологічними можливостями планети, зокрема у використанні енергії.

5. Розміри та темпи приросту населення мають бути синхронізовані з виробничим потенціалом глобальної екосистеми планети, що піддається змінам.

Економічний підхід до концепції сталого розвитку ґрунтується на теорії максимального потоку сукупного доходу Хікса-Ліндаля. Згідно з цією теорією, можливо забезпечити сталі та оптимальні доходи за умови, що сукупний капітал, який використовується для створення цього доходу, принаймні зберігається. Дана концепція передбачає раціональне використання обмежених ресурсів та застосування екологічних технологій - природо-, енерго- і матеріалозберігаючих, в тому числі процес видобутку і переробки сировини, розробку екологічно прийнятної продукції, мінімізацію, переробку та утилізацію відходів.

Для визначення рівня співпраці між країнами, виявлення можливостей та ідентифікації потенційних загроз у контексті двостороннього співробітництва важливо проаналізувати комплекс показників, таких як економічні, правові, соціальні та інші.

Методика оцінки торговельно-економічної взаємодії між двома країнами повинна охоплювати такі питання:

1. Оцінка історично-правової складової взаємин, включаючи політичний та юридичний фундамент міждержавних, міжвідомчих та інших двосторонніх угод.

2. Позиція країн у міжнародному поділі праці та на глобальній арені.

3. Аналіз прогресу інтеграційних процесів та створення нормативно-правової основи багатосторонньої співпраці.

4. Оцінка стану та перспектив торговельних відносин, включаючи торгівлю товарами та послугами, інвестиційну взаємодію, валютно-фінансові відносини, показники ринку праці та міграцію населення, індикатори науково-технічного співробітництва.

5. Реалізація наявних та потенційних проектів у сфері ПЕК, промисловості, сільського господарства, науки та техніки, екології, транспорту, освіти та інших галузях.

6. Стратегія державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності передбачає аналіз тарифних, нетарифних та валютно-кредитних обмежень на товари в контексті взаємної торгівлі. Це дослідження вимагає розгляду як методів регулювання, так і принципів застосування інструментів, таких як стримування або стимулювання експорту та імпорту. Усі суперечливі аспекти цього питання підлягають регулюванню світовими організаціями, до яких належать країни.

7. Аналіз можливих сценаріїв розвитку торговельно-економічних відносин, зокрема виділення позитивних та негативних тенденцій для різних товарних груп, ідентифікація ризиків і можливостей. [24]

1.3. Міжнародне економічне партнерство України та США: історія його розвитку

Розпад Радянського Союзу в 1991 році радикально змінив світовий порядок. Холодна війна закінчилася, і СРСР став 15 незалежними державами. Тоді Сполучені Штати Америки зіткнулися з переосмисленням своєї зовнішньої політики в регіоні та почали процес встановлення офіційних політичних відносин з кожною новою незалежною державою колишнього СРСР. Серед них і Україна, держава, яка за останні двадцять п'ять років зазнала величезних змін.

З моменту проголошення незалежності Україна докладала численних зусиль для поглиблення свого партнерства зі США та Європейським Союзом. Але кліше пострадянської республіки, а також фінансові труднощі та політична нестабільність стали на заваді реалізації великого потенціалу. Вона завжди прагнула до демократичних цінностей і західної культури. Проте запрошення приєднатися до «вільного світу» стримувалося російським втручанням у внутрішні та зовнішні справи України. [25]

Сполучені Штати офіційно визнали незалежність України 25 грудня 1991 року. 21 січня 1992 року Сполучені Штати підвищили статус свого консульства в Києві до статусу посольства. [26]

Після анексії Криму російською федерацією у 2014 році США почали надавати військову допомогу Україні і стали одним із найбільших оборонних партнерів країни. Це продовжилося після російського вторгнення в Україну в 2022 році, коли США значно збільшили свою військову допомогу та залишалися одним із найважливіших військових спонсорів України, а президент США Джо Байден різко засудив вторгнення та пообіцяв підтримати Україну. [27]

Партнерство України зі США відображає постійну боротьбу України за незалежну зовнішню політику від росії, її інтеграцію із Заходом та прагнення до зближення з Європейським Союзом. [25]

До існування стратегічного партнерства між США та Україною Офіс міністра оборони США у своїй Стратегії безпеки для Європи та НАТО від 1995

року заявив, що незалежна та демократична Україна є наріжним каменем європейської стабільності та миру. [28]

Першим українським концептуальним документом, у якому було запроваджено поняття «стратегічне партнерство», стала Постанова Верховної Ради України від 2 липня 1993 р. «Про основні напрями зовнішньої політики України», яка діяла до Верховної Ради України. прийняв Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» 1 липня 2010 р. У постанові Верховної Ради України «Про основні напрями зовнішньої політики України» від 2 липня 1993 р. підкреслювалося, що «пріоритетні стратегічні напрямками у сфері двосторонньої співпраці є активний розвиток політичних, економічних, науково-технічних, культурних та інших відносин».

Відколи поняття «стратегічне партнерство» з'явилося в концепції українського парламенту, двосторонні відносини такого рівня час від часу проголошувалися та документувалися в офіційних політичних текстах та міжнародних угодах України.

За два терміни президентства Кучми (1994-2005) практика офіційного проголошення України стратегічними партнерами торкнулася двадцяти країн. [25]

У жовтні 2000 р. експерти Українського центру економічних і політичних досліджень імені О. Разумкова провели загальнонаціональне опитування 100 експертів, метою якого було узагальнення позиції лідерів усіх парламентських фракцій і груп у спробі окреслити зміст поняття «стратегічне партнерство». У звіті підкреслено, що на відміну від звичайних двосторонніх відносин, які слугують досягненню тактичних (локальних) цілей або налагодженню співпраці в певній сфері, стратегічне партнерство орієнтоване на довгострокову перспективу. [28]

Тому стратегічне партнерство є особливим інструментом зовнішньої політики держави, що дозволяє їй координувати свої дії на міжнародній арені з іншими державами.

Починаючи з 1991 року, співпраця України зі Сполученими Штатами є важливою у розбудові стратегічного партнерства нашої країни з іншими

міжнародними гравцями. Розвиток українсько-американських міждержавних відносин можна поділити на кілька періодів, які характеризуються проривами в українській дипломатії, великими здобутками та не меншою кількістю помилок і втрат. Проте лише після перемоги Революції Гідності у 2014 році українсько-американські відносини за ступенем співпраці наблизилися до рівня стратегічного партнерства. [27]

Експерти вважають, що ситуація змінилася після перемоги Революції Гідності. Всебічна допомога Сполучених Штатів Україні під час кризи зміцнила наявність особливих двосторонніх відносин. Важливим у контексті підтримки національної безпеки України став «Акт на підтримку свободи в Україні», підписаний колишнім президентом США Бараком Обамою. Виходячи з положень документа, США почали розглядати Україну як важливого партнера, якому Вашингтон готовий надавати підтримку у вирішенні таких стратегічних завдань:

- відновлення та збереження територіальної цілісності України;
- зміцнення економічної та політичної незалежності України, а також її незалежності як демократичної держави з ринковою економікою;
- досягнення політичної та економічної стабільності;
- перетворення України на лідера Чорноморського регіону;
- інтеграція в міжнародні економічні та регіональні політичні організації;
- ефективне використання стратегічного розташування України як ланцюга для зміцнення торгівлі та стабільності в регіоні.

Після збройної агресії росії проти України стратегічне партнерство зі Сполученими Штатами стало життєво важливим для України. Воно допомогло забезпечити територіальну цілісність і отримати іноземну фінансову та економічну підтримку для проведення ефективних демократичних реформ та реструктуризації економіки, а також вирішення питання щодо адекватної реакції світової спільноти на присутність російських військ на Донбасі та анексію Криму.

Крім того, допомога США Україні зросла після повномасштабного російського вторгнення у 2022 році. Тому українсько-американські відносини в

сучасних геополітичних реаліях стають фактором забезпечення національної безпеки України. Систематичне співробітництво зі Сполученими Штатами Америки у військовій, військово-політичній та військово-технічній сферах є визначальним зовнішнім чинником, що гарантує суверенітет та територіальну цілісність Української держави. [29]

Стратегія національної безпеки України 2015 року стала першим документом після Революції Гідності та проголошення чіткого європейського та євроатлантичного курсу держави, в якому також було закладено певне розуміння того, хто визначений стратегічним партнером України. У цьому документі Сполучені Штати були названі стратегічним партнером України: «На глобальному рівні Україна вважає поглиблення своїх стратегічних відносин із США запорукою міжнародної безпеки євроатлантичного регіону».

На сьогодні два законодавчі акти визначають принципи зовнішньої політики України та ідентифікують США як стратегічного партнера України – Стратегія національної безпеки до 2020 року та Стратегія зовнішньої політики до 2021 року. [25]

Під час експертної дискусії було визначено певні очікування українських фахівців щодо стратегічного рівня відносин з партнерами, а систематизованими критеріями стратегічного партнерства стали:

- 1) підписання відповідних документів, що регулюють стратегічні відносини;
- 2) надання допомоги та підтримки на міжнародному рівні у протистоянні російській агресії;
- 3) відсутність прихованого деструктивного впливу від такого партнера;
- 4) системна підтримка на багатосторонніх форумах, включаючи міжнародні організації;
- 5) фактичний збіг головних інтересів між партнерами;
- 6) застосування санкцій проти росії;
- 7) ступінь вразливості стратегічного партнерства перед змінами політичних еліт у обох країнах;

8) існування військово-технічного співробітництва та відповідних угод щодо безпеки;

9) наявність підписаних угод про вільну торгівлю.

Анна Шелест, директор Програми безпекових досліджень Ради зовнішньої політики Ukrainian Prism, погоджується, що одночасне визначення стратегічного партнерства за всіма запропонованими критеріями неможливе. Хоча Сполучені Штати та Україна не мають Угоди про вільну торгівлю, сама по собі економічна співпраця не може свідчити про стратегічне партнерство. Зважаючи на національні інтереси України, безпекова складова є не менш важливою, а навіть більш ваговою. Відповідно, політологи вбачали в рамках стратегічного партнерства відповідальність США за посилення оборонних можливостей України, щоб вона могла впоратися з можливим військовим конфліктом. [30]

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ ТА США

2.1. Фактори, що впливають на формування економічного партнерства між Україною і США

США та Україна тривалий час не встановлювали дипломатичних відносин через географічну віддаленість країн та відсутність історичних та культурних точок дотику. Після початку повномасштабного вторгнення росії Сполучені Штати виявили безпрецедентну увагу до України: політична, економічна та військова підтримка була безпрецедентною. [31]

Протягом останніх років Україна стабільно входила до ТОП-5 пріоритетів зовнішньої та безпекової політики Сполучених Штатів. Підкреслення важливості українського питання було обумовлене не лише стратегічними інтересами, але й наслідками кризових подій. [32]

Договірні-правова основа відносин між Україною та Сполученими Штатами містить 134 документи, які охоплюють широкий спектр сфер співпраці. Ключовим міжурядовим органом у цих відносинах є Комісія двостороннього стратегічного партнерства між Україною та США. Ця комісія координує різноманітні міжгалузеві механізми, включаючи політичний діалог і правові аспекти, ядерну та енергетичну безпеку, контроль за експортом та нерозповсюдження, торгівлю та інвестиції, науку та технології, а також консульські питання та оборону. [28]

Важливим фактором формування економічного партнерства між Україною та США стало підписання 19 грудня 2008 року Хартії про стратегічне партнерство України і США Міністром закордонних справ України Володимиром Огризко і державним секретарем США Кондолізою Райс. У цьому документі висвітлено значущість двосторонніх зв'язків між країнами в сферах економіки, торгівлі, оборони, безпеки, енергетичної безпеки, демократії та культурного обміну. Крім

того, Хартія підтверджує намір Сполучених Штатів удосконалити та зміцнити свої відносини з Україною.

Хартія про стратегічне партнерство охоплює різноманітні сфери співпраці, включаючи економічний розвиток та оборону, і містить зобов'язання Сполучених Штатів по посиленню навчання та оснащення українських військових за допомогою програм НАТО. [33]

Хартія формулює ключові принципи, які отримують визнання обома сторонами:

- Основа взаємовідносин між Україною та США утворюється підтримкою суверенітету, незалежності, територіальної цілісності та невтручання в кордони одне одного;
- Основою дружби між Україною та США є взаєморозуміння та визнання демократії як основної гарантії безпеки, свободи та процвітання;
- Взаємна співпраця між демократичними країнами в галузі оборони та безпеки визнається як суттєвий елемент для забезпечення ефективного протистояння загрозам миру та безпеці.
- Сильна, незалежна та демократична Україна, яка має здатність до відповідального самозахисту, сприяє загальній безпеці та процвітання не тільки свого народу, але й всієї Європи, що живе у мирі і є єдиною і вільною. [34]

У 2021 році Україна та США уклали нову Хартію стратегічного партнерства між обома країнами. Ця угода була укладена під час засідання Комісії стратегічного партнерства України за участі міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби та Держсекретаря США Ентоні Блінкена. Важливо відзначити, що оновлена Хартія містить нові положення, які відрізняються від тих, що були затверджені у 2008 році.

Оновлений документ враховує нові виклики у сфері безпеки, пов'язані з агресією росії проти України. США підтверджують свою готовність підтримувати незалежність, територіальну цілісність та суверенітет України в рамках її міжнародно визнаних кордонів.

Також метою Хартії є розширення співпраці у зміцненні обороноздатності країни, підвищенні безпеки в Європі та Чорноморському регіоні, включаючи зміцнення енергетичної безпеки.

Крім того, в умовах агресії з боку РФ, США виражають підтримку бажанню України стати частиною європейських та євроатлантичних інституцій. Країна визнає право України самостійно визначати своє зовнішньополітичне майбутнє без будь-якого зовнішнього втручання.

Нова версія Хартії також висловлює позитивну оцінку зусиль України у проведенні реформ та виражає підтримку США плану трансформації економіки України. [35]

Підсумовуючи інтереси України стосовно Сполучених Штатів, в українській столиці вони формулюються таким чином:

1) Україна акцентує на безпековій та військово-технічній співпраці зі Сполученими Штатами, спрямованій на можливість стати на довгострокову перспективу ключовим безпековим союзником США у регіоні;

2) Україна виражає зацікавленість у підтримці Сполучених Штатів у проведенні реформ, включаючи супервізію за їхнім впровадженням в тісній співпраці з країнами Європейського союзу;

3) Україна висловлює вдячність за міжнародну фасилітацію Сполучених Штатів у стримуванні російської агресії, зокрема за їхню координаційну роль у підтримці санкційного режиму щодо росії;

4) Україна підкреслює важливість фінансової підтримки, зокрема через участь у міжнародних фінансових інституціях, особливо з Міжнародним валютним фондом;

5) Україна прагне зміцнити енергетичну безпеку за допомогою Сполучених Штатів. «Більше США в Україні» — візія дипломатії України у довгостроковій перспективі.

У США визначають два ключові інтереси стосовно України. Основою першого, базового інтересу, не є безпосередньо сама Україна. Заснований на принципі «Європи цілісної, вільної і в мирі» (Europe whole, free and at peace), цей

базовий інтерес Сполучених Штатів вбачає Україну як ключовий елемент для реалізації даного принципу.

Другим ключовим інтересом щодо України для США є роль країни як моделі успішного реформування та демократичного розвитку для інших країн регіону. Тобто, це важливий елемент у загальному пазлі регіонального розвитку, де Україна виступає як приклад та каталізатор позитивних змін. Зауважується, що існує збіг інтересів у сфері безпеки та підтримки реформ з боку США. Проте важливо відзначити, що обидві сторони мають різне розуміння та підходи до пріоритетів у справах безпеки. Для США ключовим викликом є боротьба з корупцією, тоді як для України основним викликом є російська агресія. Фундамент довіри в українсько-американських відносинах різний з обох сторін. З боку США довіра будується на спроможності України виконувати зобов'язання у сфері боротьби з корупцією. З іншого боку, з української сторони, довіра залежить від здатності США гарантувати територіальну цілісність та суверенітет України.

Значущою є зміна фокуса в діалозі зі США, від надання військової допомоги до України, до спільного оборонного виробництва, що свідчить про еволюцію стратегічного партнерства.

Україна вже сьогодні розглядає Сполучені Штати як свого союзника, і в довгостроковій перспективі має намір стати одним із ключових союзників США в регіоні. Проте важливо визнати, що українське урядове бачення статусу "союзника" може різнитися від американського розуміння, оскільки США офіційно класифікують Україну як партнера, а не союзника. В Україні не завжди повністю усвідомлюють, що статус "союзника" в США не є лише політичною риторикою, і саме тому існує певне непорозуміння. У довгостроковій перспективі США бачать Україну як більш інтегровану в європейський та євроатлантичний простір. Деякі представники зовнішньополітичного істеблішменту США визнають, що інтеграція до європейського політичного та економічного простору є важливою умовою для конструктивних відносин із США, хоча це необов'язкова та недостатня умова. [32]

Немає жодних сумнівів у тому, що лідери США тепер ставляться до України як до союзника НАТО майже у всьому. Під час телефонної розмови з міністром закордонних справ України Дмитром Кулебою 1 лютого 2021 року державний секретар Ентоні Блінкен висловив «сильну двопартійну підтримку Україні та пріоритеті, який Сполучені Штати надають суверенітету, територіальній цілісності та євроатлантичним прагненням України». США обіцяють продовжувати «значну економічну та військову допомогу». Нові продажі зброї підкреслюють, що зобов'язання США щодо безпеки України не є просто риторичними.

Тісні військові відносини вибудовувалися роками. Тенденція до того, щоб зробити Україну де-факто залежною від безпеки США, посилилася після політичного потрясіння в країні у 2014 році.

Коли на сході України спалахнуло сепаратистське повстання підтримка США та іншими країнами Заходу помітно зросла. Адміністрація президента Дональда Трампа схвалила численні продажі зброї. Також Сполучені Штати тренували українських військових і проводили спільні військові навчання.

Україна стала важливим військовим союзником США, наче цей розвиток подій був неминучим. Американські офіційні особи наполягають на тому, що підтримка України проти росії справді становить значний інтерес. У статті New York Times Вільям Тейлор, який у 2019 році був тимчасовим послом США в Україні, підняв важливість країни до найвищого рівня. «Україна захищає себе і Захід від нападу росії. Якщо вдається Україні, вдається нам. Відносини між Сполученими Штатами та Україною є ключовими для нашої національної безпеки...».

Вашингтон зробив Київ військовим союзником США без дебатів і тим більше голосування щодо офіційної угоди про це. По суті, лідери США обійшли процес вступу до НАТО і тепер ставляться до Києва так, ніби Україна є членом Альянсу, який має право на повноцінні зобов'язання США щодо безпеки. Завдяки активізації допомоги США українські війська тепер можуть брати участь у

військових навчаннях НАТО, а також у двосторонніх навчаннях з американськими підрозділами. [36]

2.2. Основні напрямки і характеристики економічного співробітництва України і США

Ключові напрями стратегічного партнерства України включають безпеку в економічній, політичній та державній сферах. Ознаками важливості цього партнерства в економічному вимірі є значна участь країн-партнерів в українському експорті та імпорті товарів і послуг, великі обсяги іноземних інвестицій та наявність важливих спільних проєктів у пріоритетних галузях в Україні. [28]

Сполучені Штати є найбільшим міжнародним партнером України. Між обома країнами розвивається співпраця, перш за все, у військовій і безпековій сферах, науці та економіці.

Зі США Україна уклала 96 міжнародних договорів про співробітництво, причому найбільшими галузями співпраці є безпекова і військова. Більшість цих угод стосується співпраці в процесі ліквідації ядерної зброї та зброї масового знищення, особливостей надання військової допомоги та постачання товарів військового призначення для України, а також співпраці у галузі оборонної промисловості.

Ще одним значущим напрямком співробітництва України зі США є державне управління. Згідно з документами, співпраця має на меті встановлення стійкої демократії в Україні, розвиток прозорості й підзвітності інституцій України, а також покращення судової системи. Також великими напрямками є економіка і торгівля, а також науково-технічне співробітництво. [37]

Однією з основних стратегічних складових відносин між Україною і США є міждержавні відносини. Першим чинником, який визначає їх рівень і ефективність, є стосунки між президентами і урядами обох країн. Чверть століття перемовин і контактів свідчать про їхню ефективність і результативність, але

також про певну імпульсивність. Можна відзначити деяку етапність в стосунках найвищих державних структур України та США. Вона багато в чому залежала від президентів, їх зовнішньополітичних курсів і амбіцій, а також від реального внутрішньополітичного стану в країнах. [38]

Важливою сферою відносин між Україною та США є економіка. У жовтні 2018 року відбулася перша офіційна торговельна місія США до України. Це була перша сертифікована торгова місія, яка прибула з США до України. Американські бізнесмени досліджували можливості для інвестування в українську економіку, зокрема в участь у приватизації українських підприємств. Торгова місія включала чотири секції: IT, сільське господарство, інфраструктура та енергетика. У кожній з цих сфер США представляли по три компанії. [39] Заступник міністра міжнародної торгівлі США вказав, що інвестиції в Україну є одним із важливих напрямків для американського бізнесу. [40]

Енергетична складова зовнішніх відносин є особливо важливою для України. Ознаками важливості партнерства в енергетичному секторі можуть бути велика частка країни-партнера в експорті та імпорті енергії та послуг; значні обсяги іноземних інвестицій та кредитів, спрямованих на розвиток енергетичного сектору; участь у міжнародних масштабних енергетичних проектах, можливість нових енергетичних технологій. Останнім часом економіка значно посилила привабливість енергетичного співробітництва.

У сфері політичних відносин між Україною та її стратегічними партнерами важливим критерієм є потенціал реальної підтримки українських інтересів на міжнародній арені. В цьому контексті особливо виділяється роль США, як країни, яка найбільш помітно має вплив на розвиток ситуації в усьому світі та сильні позиції в міжнародних організаціях. [28]

Варто детально розглянути найважливіші напрямки співпраці США та України, зокрема співробітництво у сфері торгівлі, оборони та інвестиційна діяльність.

З моменту здобуття Україною незалежності в 1991 році США сподівалися, що Україна незабаром інтегрується в євроатлантичні структури і стане

процвітаючою державою з вільною ринковою економікою. Офіційне закріплення торгово-економічного співробітництва між США та Україною відбулося в 1992 році в новій угоді про торговельні відносини. Цей та інші документи встановлюють основні принципи співпраці, такі як недискримінаційний режим щодо товарів і послуг, оптимізація взаємних комерційних можливостей, розширення комерційних контактів, злагоджена робота комерційних представництв, справедливий порядок вирішення спорів. [41]

В торговельно-економічній сфері діалог інституційно організований у формі двосторонньої Ради з торгівлі та інвестицій. Сполучені Штати традиційно залишаються одним із провідних партнерів України у торговельно-економічній співпраці. Незважаючи на ризики та розбіжності, країни працювали разом, щоб зменшити торговельні бар'єри та забезпечити вільний взаємний доступ до ринків.

Зокрема, у 2005 році Україна запровадила безвізовий режим для громадян США. Сполучені Штати, у свою чергу, у 2006 році перереєстрували Україну як учасника Загальної системи преференцій і скасували торговельні санкції, запроваджені у 2002 році, дозволивши Україні безмитно експортувати до США 3400 найменувань товарів. Того ж року Україна була визнана США країною з ринковою економікою, а також була заборонена поправка Джексона-Веніка до України, яка забороняла державні позики та вводила дискримінаційні податки та тарифи на український імпорт до США.

За значної підтримки США у травні 2008 року Україна стала членом Світової організації торгівлі. [25]

Розділом 3 Хартії про стратегічне партнерство 2008 року визначено основи економічного, торговельного та енергетичного співробітництва між США та Україною. Обидві країни висловлюють наміри розширити співробітництво задля сприяння економічному зростанню, створенню робочих місць, підтримки реформ та лібералізації економіки, а також розвитку бізнес-клімату, сприятливого для торгівлі та інвестицій, і покращення доступу на ринки товарів та послуг. З визнанням того, що торгівля є ключовою для глобального економічного

зростання, розвитку, свободи і процвітання, Україна і США підтримують такі ініціативи:

1. Висловлюючи вітання з приєднання України до Світової організації торгівлі 16 травня 2008 року, 2 жовтня 2008 року в м. Київ сторони провели перше засідання Ради з питань торгівлі та інвестицій Україна – США. У ході засідання обговорили підтримку США заходів, які Україна вживає для виконання своїх зобов'язань в рамках СОТ. Додаткові напрями співпраці включають розширення доступу до ринку, вирішення невирішених суперечок та захист прав інтелектуальної власності. Зокрема, США підкреслюють важливість збільшення обсягів інвестицій для економічного зростання і висловлюють підтримку зусиллям України у зміцненні захисту прав інвесторів.

2. Визнаючи важливість енергетичного сектору, що ефективно функціонує, сторони виражають намір тісно співпрацювати у відновленні та модернізації української газотранспортної інфраструктури. Також планується диверсифікація та забезпечення українських джерел ядерного палива, що спрямоване на зменшення залежності України від іноземних джерел ядерного палива та створення надійних потужностей для їх збереження.

3. З метою розвитку Дорожньої карти пріоритетів українсько-американського співробітництва в галузі енергетики, Україна та США збираються створити двосторонню групу. Згідно з Декларацією Саміту США-ЄС від 10 червня 2008 року, Україна та США висловлюють намір удосконалити тристоронній діалог з Європейським Союзом, спрямований на підвищення енергетичної безпеки.

4. Активно розвиваючи співробітництво з різними регіонами України, включно з Кримом, США підтримують наміри України у зміцненні безпеки, демократії та підвищенні рівня благополуччя через акцент на підвищеному економічному розвитку, енергозбереженні, забезпеченні якості продуктів харчування та ініціативах щодо підвищення ефективності державного управління. Україна та США виражають намір співпрацювати в сфері партнерства між

державним та приватним секторами в регіонах України з фокусом на підтримці малого та середнього бізнесу. [34]

У 2008 році уряди України та США уклали Угоду про торгівлю та інвестиційну співпрацю. Підписання Угоди з боку України виконалось за участі тодішнього міністра економіки Богдана Данилишина, а від імені уряду США – торгового представника Сьюзена Швоба. Основною метою укладання цієї Угоди було розширення та зміцнення економічних відносин між країнами, особливо у зв'язку з приєднанням України до СОТ.

Згідно угоди, передбачалося утворення постійно діючого двостороннього механізму співробітництва — Українсько-американської ради з торгівлі та інвестицій. [42]

У 2008 році США та Україна приєдналися до Угоди про торговельне та інвестиційне співробітництво між обома країнами, що створило ефективний механізм для розвитку торговельно-економічної співпраці. Цей механізм функціонує через Українсько-американську торгово-інвестиційну раду, її робочі органи та групи. З метою прискорення та збільшення ефективності переговорів між країнами з торговельних, інвестиційних та комерційних питань, була створена експертна група з торгівлі, перше засідання якої відбулося у лютому 2013 року. Щодо двосторонньої торгівлі, відповідно до Міністерства торгівлі США, відносини між Україною та Сполученими Штатами активно розвиваються.

Українсько-американське торговельне співробітництво характеризується коливаннями протягом останніх десятиліть, починаючи з 1990-х років. Зовнішня торгівля України та США відзначилася зменшенням наприкінці 1990-х років і досягла мінімального рівня в 1994 році. Після цього наступив період стрімкого зростання обсягів експорту та імпорту товарів, що було спричинено політичними подіями, зокрема Помаранчевою революцією у 2004-2005 роках, а також зміною стратегій зовнішньоекономічної діяльності України. З 2004 року спостерігається виражена позитивна тенденція до різкого зростання зовнішньої торгівлі між країнами.

На початку XXI століття у зовнішній торгівлі України зі США домінував експорт. Проте починаючи з 2007 року спостерігається тенденція до збільшення обсягів імпорту та від'ємного сальдо торговельного балансу постачання високоякісної високотехнологічної продукції зі США та зниження попиту на українську продукцію. Зовнішньоторговельний баланс України та США з 1994 р. був додатним завдяки постачанню сировини до США. Проте у 2007-2011 рр. він змінився на від'ємний і у 2009 р. досяг понад 1 млрд дол. США внаслідок збільшення імпорту продукції машинобудування. На негативну форму торгового балансу вплинуло стрімке зростання імпорту американської продукції на український ринок в останні роки. У підсумку в 2010 році США посіли восьме місце (\$1,76 млрд, або 2,9% від загального обсягу імпорту з України). Проте Україна не виступає основним торговельним партнером США, оскільки її частка у зовнішньоторговельному обороті США невелика (менше ніж 0,2%).

З 2013 по 2015 роки зовнішня торгівля стала менш активною через погіршення відносин між Україною та російською федерацією, а також нестабільність в економіці України. У 2013 році спостерігався незначний спад зовнішньої торгівлі – на 12% в експорті та на 5% в імпорті. У 2014 році тенденція до зниження продовжилася. Крім того, нестабільність і війна на сході України поставили під сумнів можливість розвитку зовнішньої політики зі США. За останні роки зовнішня торгівля між США та Україною зросла завдяки необхідності диверсифікації зовнішньої торгівлі.

У 2016 році помітно активізувалася зовнішня торгівля товарами між двома країнами. Експорт у 2016 р. склав 426,6 млн. дол. США, імпорт – 1 687,9 млн дол. У 2017 році тенденція збереглася: експорт та імпорт зросли до 828,1 млн. дол. США та 2,52 млрд дол. США відповідно. При цьому експорт українських товарів до США зріс на 94,1%, а імпорт – на 49,6%. 2018 рік характеризувався поживавленням експорту, який становив 1,11 млрд дол. США, що на 34,2% більше, ніж у 2017 році, та імпорту – 2,96 млрд дол. США, який, у свою чергу, зріс на 17,3%. У 2019 році експорт скоротився на 11,9% і склав 978,6 млн дол. США; імпорт зріс на 10,9% до 3,28 млрд дол. США. У 2020 році експорт становив 983,9

млн дол. США, що на 0,5% більше, ніж у 2019 році, а імпорт зменшився на 6,6% і становив 3,07 млрд дол. США. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Динаміка обсягу зовнішньої торгівлі товарами України та США 2015-2021 рр.

Рік	Експорт		Імпорт		Сальдо
	тис.дол. США	у % до попереднього року	тис.дол. США	у % до до попереднього року	
2021	1 610 459,5	163,7	3 333 257,3	108,6	-1 722 797,9
2020	983 942,0	100,5	3 068 698,2	93,4	-2 084 756,2
2019	978 635,3	88,1	3 284 435,8	110,9	-2 305 800,5
2018	1 111 359,4	134,2	2 962 372,5	117,3	-1 851 013,1
2017	828 136,7	194,1	2 524 641,3	149,6	-1 696 504,6
2016	426 555,0	88,5	1 687 886,6	114,0	-1 261 331,6
2015	481 845,9	72,1	1 480 699,0	76,8	-998 853,1

Джерело: складено автором на основі [43].

У 2015 році загальний обсяг експорту товарів України становив 38,1 млрд дол. США, з яких до США експортовано на суму 481,8 млн дол. США (або 1,26%) (рис. 2.1). У 2016 році цей показник не зазнав суттєвих змін. Обсяг загального експорту почав зростати у 2017 році, у той час як обсяг експорту до США зріс удвічі і становив 828,1 млн дол. (або 1,91%) (рис. 2.2). У 2018 році частка експорту товарів до США становила 2,35% усього експорту України. 2019 року спостерігалось зниження частки до 1,96%, яка не змінилася суттєво й у 2020 р. У 2021 році спостерігався найвищий показник експорту: усього Україна експортувала товарів на суму 68 млрд дол. США, з яких до США експортовано 1,61 млрд дол. (або 2,37%).

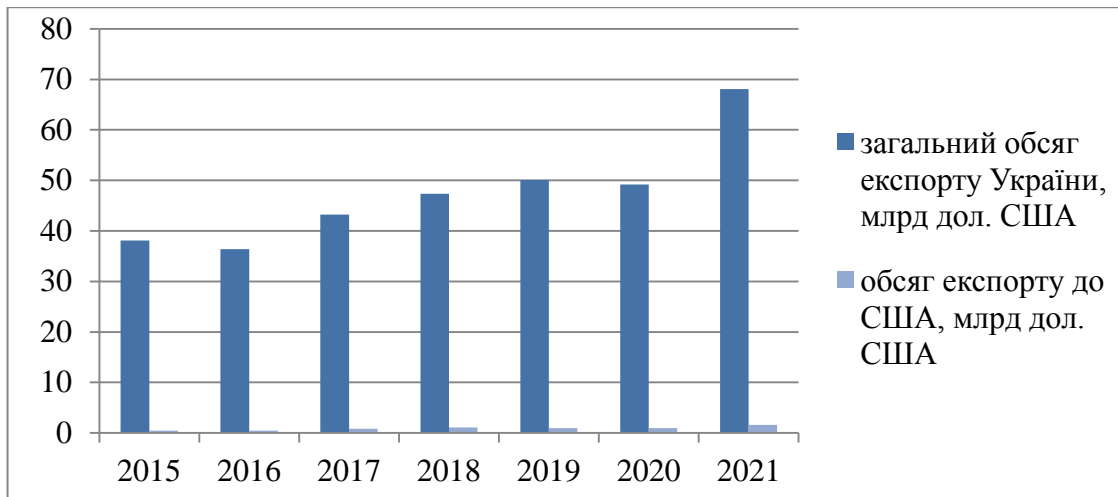

Рисунок 2.1 – Обсяг українського експорту товарів до США

Джерело: складено автором на основі [43].

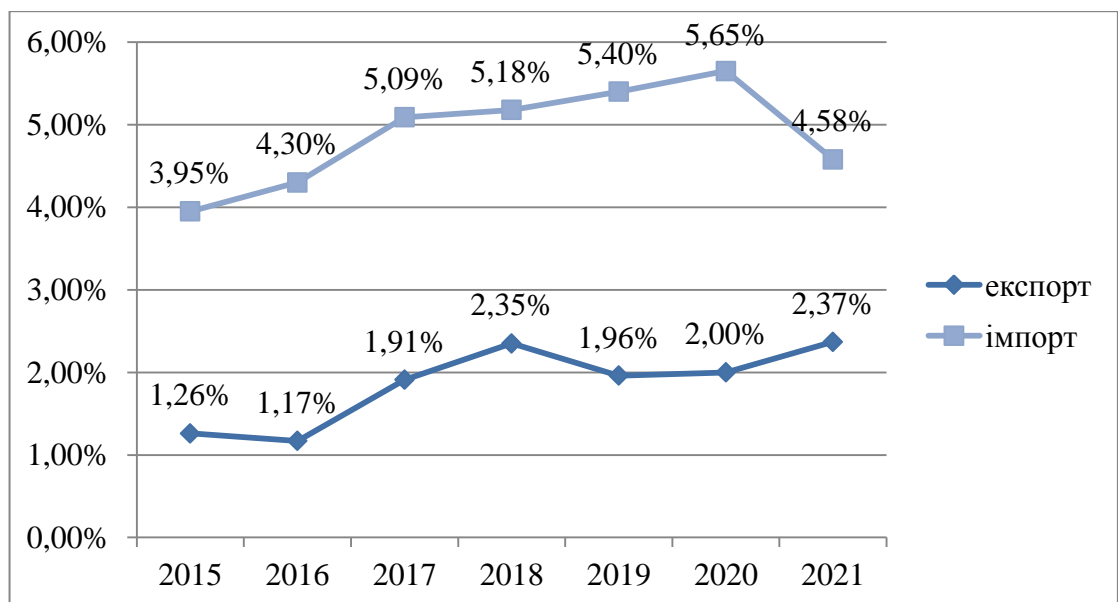

Рисунок 2.2 – Питома вага США у загальному експорті та імпорті України

Джерело: складено автором на основі [43].

Що стосується частки імпорту товарів зі США, то у 2015 році цей показник становив 3,95%: усього Україна імпортувала товарів на суму 37,5 млрд дол. США, в тому числі зі США – 1,48 млрд дол. (рис 2.3). З кожним роком частка імпорту зі США мала тенденцію до зростання, досягнувши найвищого показника у 2020 р. – 5,65%. Того року з 54,3 млрд дол. загального імпорту на частку США припадали 3,06 млрд. дол. Показник суттєво зменшився у 2021 р, досягнувши рівня 4,58%.

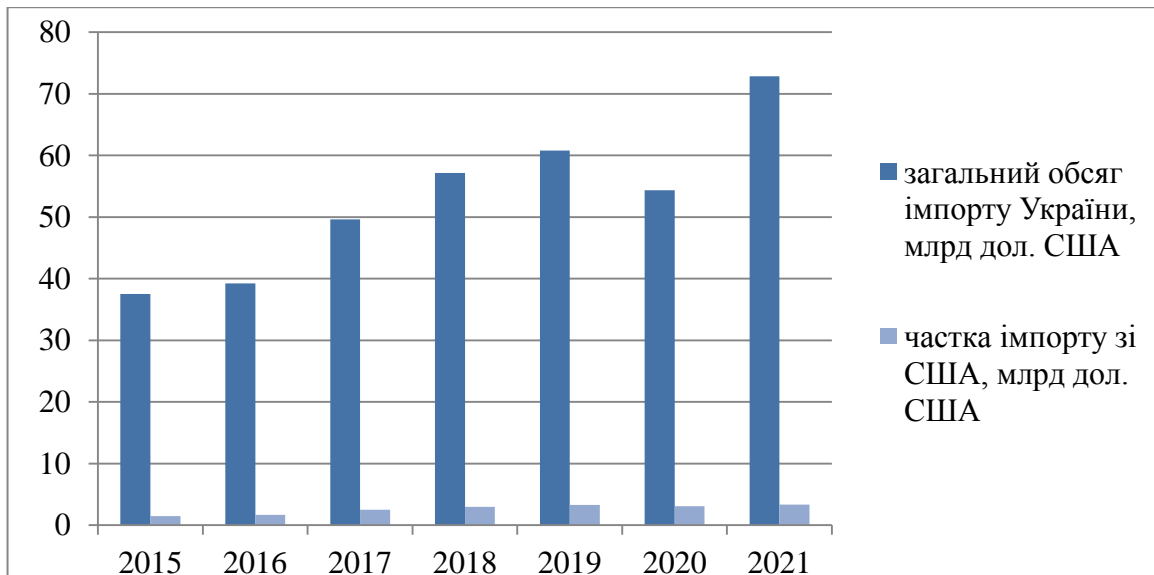

Рисунок 2.3 – Обсяг українського імпорту товарів зі США

Джерело: складено автором на основі [43].

Упродовж 2015-2021 рр. спостерігалось негативне сальдо зовнішньої торгівлі України зі США (рис. 2.4). У 2015 році цей показник становив -998,8 млн дол. США. З 2016 року спостерігалось збільшення негативного сальдо, яке досягло найнижчої позначки у -2 084,76 млн дол. США у 2020. А вже 2021 року показник зріс до -1 722,8 млн дол. США.

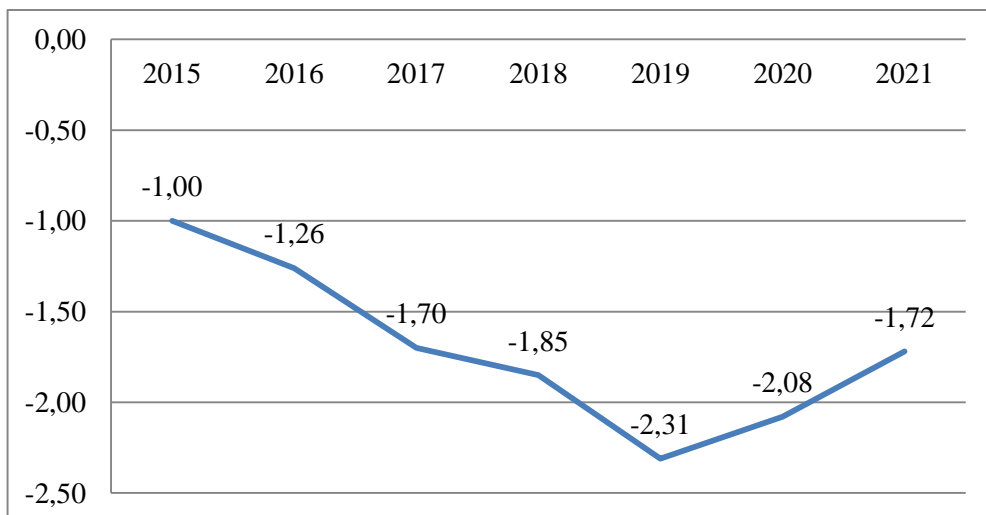

Рисунок 2.4 – Динаміка сальдо зовнішньої торгівлі України та США, млрд. дол. США

Джерело: складено автором на основі [43].

Основною причиною негативного сальдо зовнішньої торгівлі є те, що Україна переважно експортує сировину та напівфабрикати. Виробництво та

торгівля сировиною та напівфабрикатами мають суттєві недоліки для економіки країни через такі причини: низька додана вартість, ціни на цю продукцію мінливі (оскільки з роками у світі може формуватися певний надлишок основних матеріалів і продовольства), прибуток від реалізації такої продукції залежить від масштабів виробництва та попиту на зовнішніх ринках, наявності на світовому ринку конкурентів, які виробляють цю продукцію за нижчими цінами, науково-технічний потенціал не розвивається.

Зростання від'ємного сальдо торгівлі товарами зумовлене зростанням постачання високотехнологічної високовартісної продукції зі США, а також зниженням попиту на українські товари через нестабільність українська економіка. [44]

Основною продукцією, що експортується з України до США, є чорні метали, на які припадає понад половина загальної структури експорту. Також український експорт до США включає (рис. 2.5):

- Вироби з чорних металів;
- Руди, шлаки і зола;
- Жири та олії тваринного або рослинного походження;
- Реактори ядерні, котли, машини, устаткування і механічні пристрої, їх частини;
- Електричні машини і обладнання;
- Деревина і вироби з неї;
- Літальні апарати (додаток А).

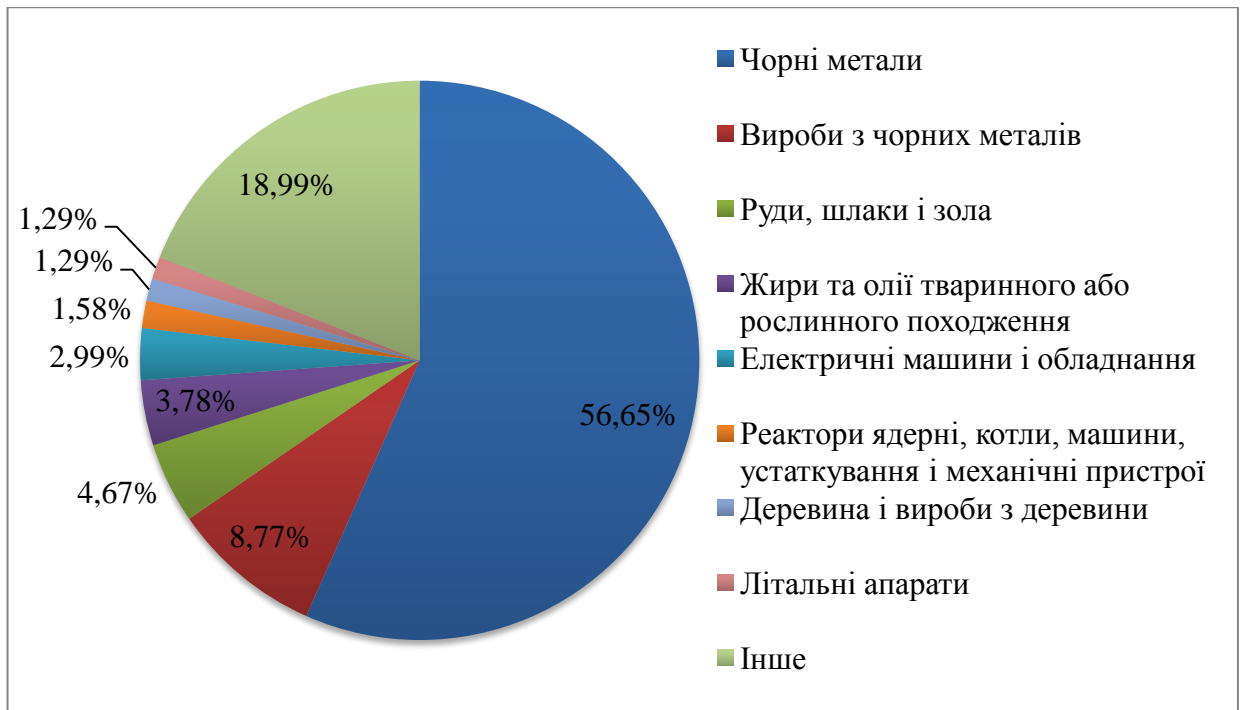

Рисунок 2.5 – Структура експорту України до США у 2021 р.

Джерело: складено автором на основі [43]

Україна імпортує переважно готову продукцію. Основними видами імпортних товарів є (рис. 2.6):

- Засоби наземного транспорту, за винятком залізничного та трамвайного рухомого складу, а також їх частини та обладнання;
- Палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки;
- Реактори ядерні, котли, машини, устаткування і механічні пристрої, їх частини;
- Фармацевтична продукція;
- Електричні машини і обладнання;
- Оптичні, фотографічні прилади та апарати (додаток А).

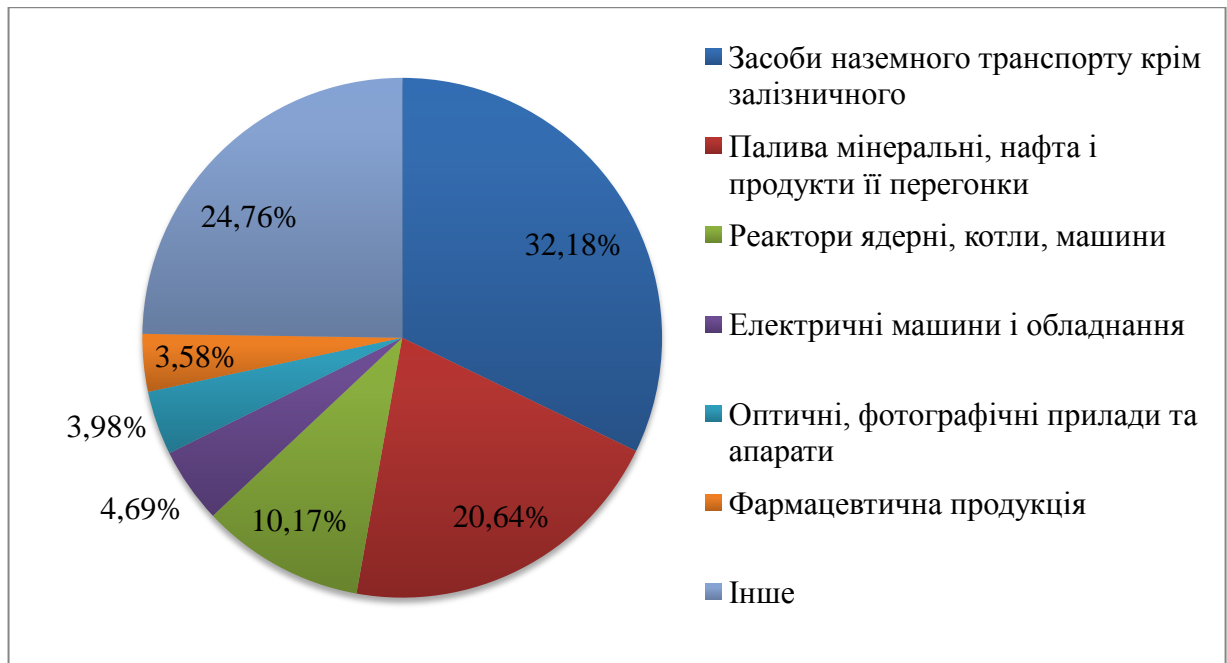

Рисунок 2.6 – Структура імпорту України зі США у 2021 р.

Джерело: складено автором на основі [43]

Щодо імпорту американських товарів в Україну, то слід підкреслити, що залишається невирішеною головна проблема: перевага експорту сировини над готовою продукцією. [25]

Розглядаючи географічну структуру експорту та імпорту послуг, слід зазначити, що позиції Сполучених Штатів Америки виявляються більш вигідними, ніж у торгівлі товарами. Так, у структурі українського експорту послуг США посідають третє місце, тоді як у імпорті – перше місце. Слід відзначити, що у разі імпорту послуг виявляється вищий рівень географічної диверсифікації порівняно з експортом. [45]

Упродовж аналізованих 2015-2021 рр. загальний обсяг експорту українських послуг мав тенденцію до зростання. Разом з тим стрімко зростав обсяг експорту послуг до США. У 2019 р. Україна експортувала найбільше – 15,66 млрд дол. США, з яких до США – 1,29 млрд дол. США, що становило 8,23% усього українського експорту послуг. 2020 р. відбулось зниження загального експорту, проте експорт до США продовжував зростати: було експортовано послуг на суму 1,42 млрд дол. США (або 12,29%). У 2021 р. така тенденція збереглась: частка українських послуг до США становила 15,27% (табл. 2.2).

Що стосується імпорту, то його показники обсягу та частки зазнали коливань упродовж періоду, що розглядається. У 2015 р. обсяг загального імпорту послуг Україною становив 5,52 млрд дол. США, з яких із США – 0,49 млрд дол. США (або 8,82% усього імпорту). У 2016 р. частка імпортованих послуг зросла і становила 13,02%. 2018 р. спостерігалось зниження цього показника до 7,25%. Проте вже 2020 р. показник знову зріс до 11,71% (обсяг загального імпорту послуг знизився до 5,88 млрд дол. США, а зі США імпортували послуг на суму 0,69 млрд дол. США). У 2021 відбулось зростання загального обсягу імпорту послуг разом із імпортом зі США.

Таблиця 2.2 – Обсяг зовнішньої торгівлі послугами України та США 2015-2021 рр.

	Експорт послуг, млрд. дол. США			Імпорт послуг, млрд. дол. США		
	Усього	США	Частка	Усього	США	Частка
2015	9,74	0,67	6,84%	5,52	0,49	8,82%
2016	9,87	0,72	7,27%	5,33	0,69	13,02%
2017	10,79	0,85	7,86%	5,65	0,64	11,41%
2018	11,68	1,01	8,66%	6,36	0,46	7,25%
2019	15,66	1,29	8,23%	7,03	0,50	7,15%
2020	11,55	1,42	12,29%	5,88	0,69	11,71%
2021	12,79	1,95	15,27%	7,98	0,79	9,95%

Джерело: складено автором на основі [40].

Експорт послуг з України до США у своєму вартісному обсязі переважає над експортом товарів. У цілому США є одним із найбільших партнерів у сфері зовнішньої торгівлі послугами для України. Доцільним є аналіз структури торгівлі послугами між двома країнами. Найбільшу частку послуг в експорті до США у 2021 році українці надають у сфері ІТ – 72,45% (рис. 2.7). Вартість експорту послуг у сфері телекомунікацій, комп'ютерних та інформаційних послуг у 2021 р. становила 1 414 148,92 тис. дол. США. Наступними найбільшими статтями експорту послуг стали ділові послуги – 236 881,2 тис. дол. США (12,14%) та транспортні послуги – 230 638,72 тис. дол. США (11,28%) (Додаток Б).

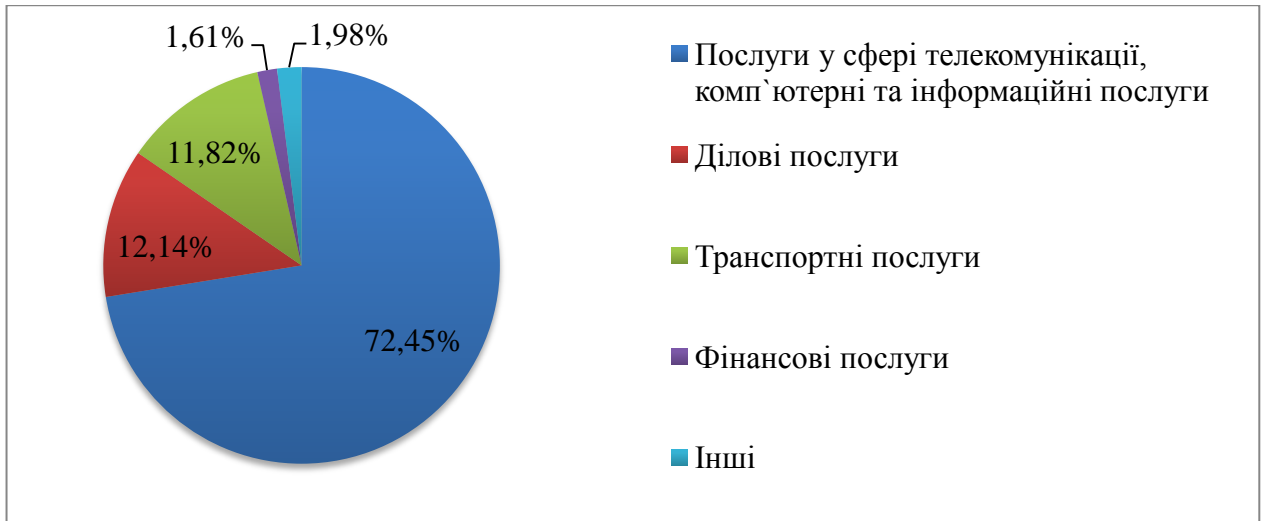

Рисунок 2.7 – Структура експорту послуг України до США у 2021 р.

Джерело: складено автором на основі [43]

Щодо імпорту послуг, то 2021 р. найбільша частка припадала на державні та урядові послуги – 57,9%. Співпраця між Сполученими Штатами та Україною у напрямку розповсюдження демократичних принципів управління державою та обміну досвідом у сфері реформ судової та адміністративної систем здійснюється активно. На другому місці знаходяться фінансові послуги, що становлять 12,7% і включають у себе фінансове посередництво (банківську діяльність), управління фінансовими ринками та управління портфелем цінних паперів. Третю позицію займають ділові послуги із часткою 10,9% (рис. 2.8).

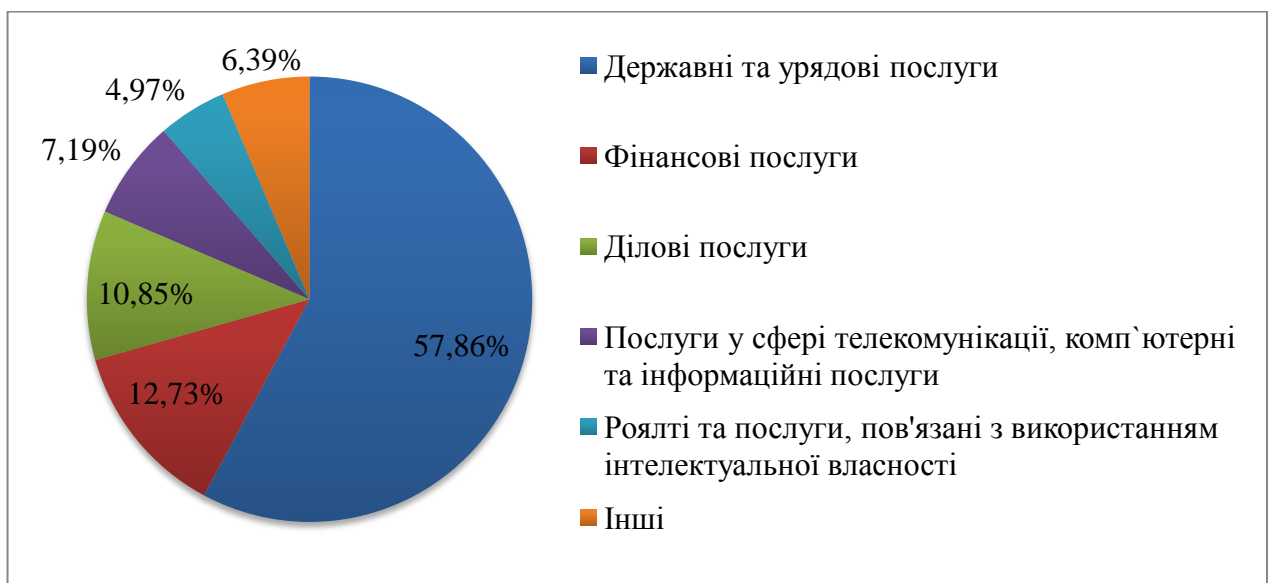

Рисунок 2.8 – Структура імпорту послуг України з США у 2021 р.

Джерело: складено автором на основі [43]

Після вторгнення росії в лютому 2022 року Україна стала найбільшим одержувачем зовнішньої допомоги США. Сполучені Штати є провідним постачальником допомоги Україні у сфері безпеки, особливо після того, як росія розпочала своє повномасштабне вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року. З 2014 року до кінця 2023 року Сполучені Штати зобов'язалися надати понад 47 мільярдів доларів на безпекову допомогу для підтримки «зусиль України захистити себе від агресії росії, захистити свої кордони та покращити взаємосумісність з НАТО», за даними Державного департаменту США. З цієї суми з лютого 2022 року було виділено близько 44,2 мільярда доларів на допомогу безпеці.

З початку повномасштабного вторгнення США надали військової допомоги на суму 46,6 млрд дол. станом на серпень 2023р. Другою країною за обсягом допомоги є Німеччина, яка надала 18,9 млрд дол. США. На третьому місці опинилося Сполучене Королівство із обсягом допомоги 7,3 млрд дол. Таким чином, США є найбільшим донором військової допомоги, випереджаючи усі країни разом узяті (рис. 2.9). [46]

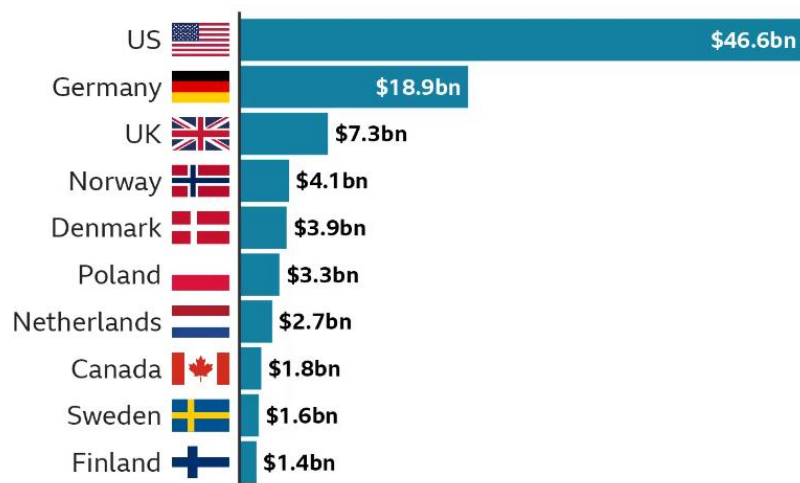

Рисунок 2.9 – Країни із найбільшим обсягом виділеної Україні військової допомоги, млрд. дол. США [47]

Пакети допомоги у сфері безпеки на 2022 і 2023 фінансовий рік здебільшого фінансувалися за рахунок додаткових асигнувань у розмірі 48,7 мільярда доларів США. Ця сума включала 25,93 мільярда доларів США для

поповнення запасів обладнання Міністерства оборони США, надісланого в Україну через Президентський орган скорочення; 18 мільярдів доларів на Ініціативу Міністерства оборони України з підтримки безпеки; і 4,73 мільярда доларів іноземного військового фінансування для України та «країн, які постраждали від ситуації в Україні». Інші 300 мільйонів доларів на рік надавалися USAI у вигляді регулярних асигнувань на 2022 і 2023 фінансовий рік, а також через постійні асигнування на 2024 фінансовий рік. [46]

З метою успішної співпраці між Україною та США в сфері безпеки важливим є встановлення стійкого механізму та органу, що дозволяють ефективно та оперативно надавати військову допомогу. Відділ оборонного співробітництва є ключовим органом, який взаємодіє з Міністерством оборони США і Збройними Силами України. Офіційно представляючи Міністерство оборони США, він виконує ряд важливих функцій, таких як підтримка модернізації Збройних Сил України та сприяння досягненню визначених цілей в рамках двосторонніх зовнішньополітичних відносин. Взаємодія здійснюється на тактичному, оперативному та стратегічному рівнях. Також відділ надає допомогу американському уряду в постачанні значних обсягів летальної та нелетальної зброї, спорядження, медичного обладнання, транспорту, морського флоту, а також у розбудові військової інфраструктури та надає іншу матеріально-технічну допомогу. Крім того, відділ допомагає у проведенні тренувальних місій для підрозділів Збройних Сил України та Національної гвардії за участю американських військовослужбовців.

Для досягнення визначених цілей та завдань відділу оборонного співробітництва, Уряд США відновив, ініціював та розгорнув програми, спрямовані на системне зміцнення безпекового компоненту України та її оборонних можливостей.

Програма зовнішньої військової фінансової допомоги (FMF), створена у 1994 році, існувала до настання російської агресії та продовжує свою діяльність. Основною метою програми FMF є забезпечення фінансової підтримки Україні для придбання військової техніки, майна та послуг у рамках взаємодії з союзниками

Сполучених Штатів. Ця програма визначається як одне з ключових джерел фінансування з боку США для підтримки обороноздатності України.

Програма Ініціативи з забезпечення безпеки в Європі (ERI) є ініціативою, що фінансується Міністерством оборони Сполучених Штатів. Основною метою програми є посилення присутності США в Європі та підвищення рівня безпеки. Програма була запущена у червні 2014 року на ініціативу тодішнього президента США Б. Обами в контексті російської агресії на сході України та анексії Криму. Головна мета програми - зміцнення європейської безпеки для членів НАТО і їх союзників у Європі, зокрема країн, які мають суміжність з росією.

Програма Ініціативи сприяння безпеці в Україні (USAI) діє на підставі Закону про Дозвіл національної оборони США 2016 року і отримує фінансування з коштів Міністерства Оборони Сполучених Штатів. Її головною метою є надання фінансової та технічної підтримки Україні, проведення консультацій та підвищення рівня безпеки держави в умовах російської агресії.

Загалом, у період з 2014 року по 2021 рік уряд США виділив Україні приблизно 1,8 мільярда доларів для зміцнення її безпеки. Важливо відзначити, що фінансова підтримка від США не була розподілена рівномірно протягом цього періоду, але збільшувалася поетапно, особливо з покращенням ситуації на сході України та налагодженням позитивних політичних взаємин між країнами. Це свідчить про адаптацію фінансової допомоги до змін в обстановці та у партнерських відносинах між США та Україною.

Військово-технічна допомога від Сполучених Штатів, яка почалася з 2014 року, виявилася вкрай важливим чинником у контексті українсько-російського збройного конфлікту, вносячи суттєвий вклад як з технічного, так і з морального погляду для України. Технічне підкріплення від США не лише сприяло зміні ходу бойових дій на користь України, але й суттєво модернізувало власні оборонні можливості країни.

Хоча США надають значну фінансову підтримку безпеці України, порівняно з іншими країнами, обсяг цієї допомоги є меншим. Важливо враховувати, що розмір фінансової допомоги може бути обумовлений різними

факторами, такими як політична стратегія, геополітичні відносини та економічні обмеження. [48]

Військове співробітництво із США дає можливість українській армії досягнути західних стандартів, удосконалити власну техніку й отримати визнання у світі. Найважливішим елементом такого співробітництва є спільні навчання.

Підписана 8 вересня 2016 року в Лондоні "Концепція розвитку партнерства між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Сполучених Штатів Америки" на п'ятирічний період є важливим етапом у взаємодії між оборонними відомствами обох країн. Ця угода спрямована на зміцнення обороноздатності України, модернізацію Збройних Сил та покращення співробітництва у сфері оборонних технологій.

Створення Багатонаціонального об'єднаного комітету із питань військового співробітництва та оборонного реформування у 2016 році відзначає важливий крок у поглибленні військового співробітництва України з численними партнерами. Комітет включає представників Сполучених Штатів, Канади, Литви та Великобританії. Головною метою цього комітету є оцінка військових потреб України та визначення пріоритетних напрямків співпраці. Його функції включають підготовку військових кадрів, надання військового обладнання та розробку дорадчих ініціатив. [49]

Наразі Конгрес США схвалив допомогу Україні на суму понад 110 мільярдів доларів. Це включає:

- військова допомога на суму 49,6 мільярда доларів;
- 28,5 мільярдів доларів на економічну підтримку;
- 13,2 млрд доларів гуманітарної допомоги;
- 18,4 мільярда доларів на збільшення потенціалу оборонної промисловості США. [47]

На сучасному етапі розвитку української економіки спостерігається значна потреба у великих інвестиціях, і міжнародні капіталовкладення можуть відігравати ключову роль у її подальшому зростанні та розвитку. У цьому

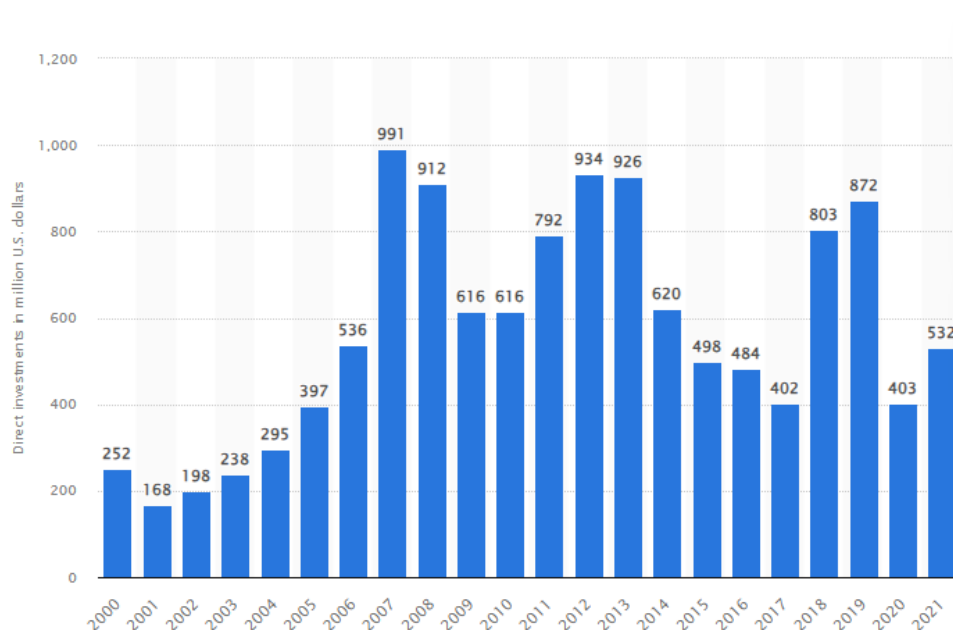
контексті іноземні інвестиції, зокрема від Сполучених Штатів, мають важливе значення.

Угода між урядом України та урядом Сполучених Штатів Америки, укладена 6 травня 1992 року у Вашингтоні, стала основою для регулювання інвестиційної політики між обома країнами. Ця угода спрямована на сприяння капіталовкладенням та встановлення механізмів для двосторонньої інвестиційної співпраці. Основні положення угоди визначають механізми спільної діяльності з питань страхування капіталовкладень, надання позик та гарантій, які можуть повністю або частково забезпечуватися урядом США через Корпорацію зарубіжних приватних інвестицій. Також угода визначає процедури вирішення спірних питань шляхом перемовин чи арбітражу, що сприяє створенню стабільного та прозорого середовища для інвесторів обох країн. [50]

Угода про торговельне та інвестиційне співробітництво, укладена між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки, в м. Вашингтон 28 березня 2008 року та у м. Києві 1 квітня 2008 року, свідчить про важливий крок у розвитку дружби та довгострокової співпраці між двома країнами. Основною метою цієї угоди є посилення економічних взаємозв'язків та стимулювання торгівлі між Україною та Сполученими Штатами. Угода надає платформу для розвитку механізму діалогу з питань ініціатив, спрямованих на розширення та удосконалення торговельних та інвестиційних відносин. Зобов'язання сторін спрямовані на підтримку створення привабливого інвестиційного клімату та розширення та диверсифікацію торгівлі товарами та послугами. [51]

Існує нерівномірність інвестиційної діяльності США в Україні, що виражена періодичними спадами та поживленнями. У період із 2000 р. до 2007 р. обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІІ) із США мав тенденцію до зростання, середній обсяг ПІІ становив 384,4 млн дол. США, найбільшого значення показник досяг у 2007 р – 991 млн дол. США. 2009 р. обсяг ПІІ стрімко знизився до 616 млн дол. США, а вже 2012 року досяг позначки 934 млн дол. США. Згодом обсяг ПІІ знову знизився до 620 млн дол. США у 2014 р., продовжуючи негативну тенденцію до 2017 р. Проте вже з 2018 р. обсяг прямих іноземних інвестицій

збільшився до 803 млн дол. США, а 2020 р. знизився удвічі до 403 млн дол. США. На основі аналізу статистичних даних, можна констатувати, що американські інвестиції найбільш активно залучалися протягом 2007–2008 рр, 2012–2013 рр та 2018–2019 рр. У 2001 р. обсяг прямих іноземних інвестицій складав 168 млн дол. США, що є найменшим за період 2000–2021 рр. (рис. 2.10) Думка експертів щодо зв'язку між коливаннями інвестиційної активності в Україні та нестабільною політичною та економічною ситуацією в країні має свою логіку. Нестабільність у політиці та економіці може створювати невизначеність та ризики для інвесторів, що може впливати на їхнє рішення вкладати кошти в Україну. [52]

Рисунк 2.10 – Прямі іноземні інвестиції США в Україну з 2000 по 2021 рр.
(млн. дол. США) [53]

Ключовим напрямком інвестування в Україні є участь підприємств з американським капіталом, їхня кількість налічується понад 1500. У Сполучених Штатах діє лише 6 підприємств з українським капіталом. Найпривабливішими формами співпраці для американських компаній є прямі продажі, дистриб'юторські чи франчайзингові угоди, ліцензійне або спільне виробництво. Однак найбільш вигідною формою інвестування є створення спільних підприємств. Іноземні компанії активно діють на ринку агробізнесу, секторі споживчих товарів, банківській індустрії та роздрібній торгівлі. [54]

Серед найпривабливіших галузей для інвестицій залишаються видобувна та переробна промисловість, торгівля автотранспортними засобами, операції з нерухомим майном, транспортування та складське господарство, адміністративне та допоміжне обслуговування, а також сільське господарство, енергетика, авіація та сектор інформаційних технологій. Проте відчувається недостатній рівень американських інвестицій у високотехнологічні сектори української економіки. Зростання інвестиційної активності США в цій сфері повинно стати стратегічним пріоритетом для довгострокової співпраці. У цьому контексті, важливим напрямком зміцнення інвестиційної співпраці між Україною та США є реалізація проектів в галузі енергетичної безпеки, енергозбереження та розвитку альтернативної та відновлювальної енергетики. Такі заходи сприятимуть, з одного боку, використанню Україною американського досвіду у сфері трансформації енергетичного сектору, а з іншого – активізації інвестиційної діяльності США у високотехнологічних галузях економіки України. [55]

Підсумовуючи, слід відзначити, що протягом тривалого періоду Сполучені Штати були лідером за обсягом іноземних інвестицій в Україну. Однак починаючи з 2010 року відзначається послаблення цього тренду і поступове зменшення прямих іноземних інвестицій з боку США. Внутрішнім чинником, що впливає на цей спад, є низький рівень інвестиційної привабливості, що обумовлено економічною свободою, розмірами корупції, низькою конкурентоспроможністю та складністю ведення бізнесу. Зовнішні фактори, такі як активність на світовому ринку та внутрішня ситуація у країнах-інвесторах, також впливають на інтенсивність капіталовкладень. Крім того, активність потенційних американських інвесторів значною мірою залежить від поточних політико-економічних процесів в Україні, вирішення проблем американських компаній на ринку України і рекомендацій провідних консалтингових фірм. Отже, інтенсивність та напрямки інвестиційних потоків із США значною мірою залежать від самої України.

2.3. Виклики та можливості у розвитку економічного партнерства між Україною і США

В 2022 році Україна пережила найбільшу рецесію у своїй історії, втративши майже третину ВВП. Попередні рецесійні періоди країна переживала по-різному: у 2014-2015 роках, пов'язаних із початком війни та АТО, зниженням цін на сировинні товари; та у 2020 році через пандемію. Ні в тому, ні в іншому випадку темпи відновлення економіки не перевищили 4%, коливаючись між 2,44% та 3,49% зростання ВВП. Якщо припустити, що в періоди зростання українська економіка зростала в середньому на 3%, відновлення після війни зайняло б 13 років. Щоб не відкотитися на десятиліття тому, Україні потрібно досягти рекордного економічного зростання. Досягнення цієї мети можливе лише за умови економічного партнерства з розвиненими країнами світу та вимагатиме подолання низки проблем.

Перша проблема пов'язана з робітниками через масову еміграцію людей з України. Понад вісім мільйонів українців були змушені переїхати до інших країн Європи після початку повномасштабного вторгнення, згідно з даними Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців. З них близько 4,8 млн осіб отримали статус тимчасового захисту, що свідчить про їхнє бажання залишитися за кордоном під час активних бойових дій. Хоча опитування показують, що 77% біженців планують повернутися, їхнє рішення, швидше за все, залежатиме від темпів відновлення економіки. Навіть за оптимістичних сценаріїв Україна неминуче зіткнеться з нестачею кадрів (особливо кваліфікованих робітників) після припинення бойових дій.

Незважаючи на рекордно високий рівень безробіття (від 10,3% до приблизно 26%, за даними НБУ), низка регіонів вже стикається з кадровим голодом. Наприклад, у західних областях України, куди релокували багато компаній, ринок праці до січня 2023 року вже відновився до 90% від довоєнного рівня і пошук нових співробітників стає дедалі складнішим.

Якщо ця тенденція збережеться, компанії в Україні постануть перед вибором: не збільшувати ділову активність, що погано позначиться на темпах відновлення економіки, чи підвищувати заробітну плату, конкурувати не лише з місцевими роботодавцями, а й із іноземними компаніями. Це, у свою чергу, може призвести до зростання інфляції (у разі активного найму) і відлякати компанії від інвестицій через фонд заробітної плати, що постійно зростає.

Ця проблема вже торкнулася деяких сусідніх країн України, таких як Польща, яка використовувала українських мігрантів для покриття дефіциту в низько кваліфікованих працівниках. Ця політика запобігла стрімкому зростанню заробітної плати, забезпечивши польські компанії дешевшою робочою силою та збільшивши їхній прибуток. Завдяки цьому компенсаційному механізму як у висококваліфікованих, так і низькокваліфікованих секторах країні вдалося забезпечити додаткове зростання на 0,3-0,9% щорічно.

Наступною проблемою є недостатність фінансового капіталу в Україні. Протягом багатьох років невеликий розмір економіки диктував умови для українських компаній: багато хто орієнтувався на зовнішні ринки, тоді як держава концентрувала увагу насамперед на залученні прямих іноземних інвестицій. Доступ до кредитів залишається низьким, а українські компанії сприймаються закордонними кредитними ринками як надто ризиковані.

Якщо Україна матиме доступ лише до вітчизняного капіталу, як це було у попередні роки, відновлення зруйнованих війною об'єктів та інфраструктури буде повільним. Країна також навряд чи вийде на рівень ділової активності, необхідний для досягнення бажаних темпів зростання.

У ситуації, що склалася, Україна ризикує опинитися в «сірій зоні» світової економіки. У гіршому випадку економіка може залишитися зі зруйнованою інфраструктурою, серйозними соціальними проблемами та невизначеними перспективами після війни. Тінь війни, у свою чергу, може стати бар'єром для інвесторів з США та країн ЄС через потенційний ризик нової агресії.

Для подолання цих ризиків, а також прямих економічних наслідків війни Україні необхідно використовувати можливості, які вона має. Поточні оцінки

прямих та непрямих втрат України від російської агресії становлять від 564 млрд. дол. до 600 млрд. дол.

Станом на грудень 2022 року загальна сума документально підтверджених збитків інфраструктурі України оцінювалася у 137,8 млрд. дол. (за відновною вартістю). Перебудова може означати модернізацію. Більшість великих підприємств чи галузей України, які так чи інакше постраждали від агресії, поступово стали неконкурентоспроможними через застарілі технології, високу енергоємність та відсутність коштів на їх розвиток. З цієї точки зору відновлення економіки, за умови, що воно буде засноване на підході «відбудувати краще, ніж було», може прискорити модернізацію України – процес, який багато інших країн переживають уже багато років.

Наприклад, дуже постраждала українська металургія. Це включає втрату двох найбільших заводів у Маріуполі: «Азовсталі» та «Ілліча». Але ці компанії значно відставали від своїх європейських компаній в цій галузі. За попередніми оцінками, впровадження «найкращих доступних технологій» у цій галузі, що необхідне для адаптації до європейського ринку та світових екологічних стандартів, що вимагатиме від українських компаній інвестицій у розмірі 6,6 млрд. дол.

За інших рівних умов знадобиться 30 років, перш ніж українська промисловість зможе запозичити технології, які існують у ЄС уже 15 років. Відновлення сталеливарної промисловості після війни може дати шанс прискорити відновлення. Цей шаблон застосовується не тільки до сталі. Загалом модернізація України дозволить не лише привести підприємства у відповідність до сучасних потреб, підвищивши їх конкурентоспроможність на зовнішніх ринках, а й подати поштовх процесу реіндустріалізації України з акцентом на зростання продуктивності праці. Останнім чинником стане вирішення, зокрема, й кадрової проблеми.

Спільна структура, яка гарантує ефективне використання цих коштів, не лише компенсувала б втрати України, а й могла допомогти реструктурувати українську економіку після війни.

Економічні та торговельні відносини України зі США залишаються важливим напрямком співпраці, що відображає загальний рівень американо-українських відносин. Вони розвивалися в контексті торгівлі товарами та послугами, а співпраця в енергетичній сфері стала перспективним і вигідним напрямком двосторонніх відносин. Економічні та торговельні відносини між двома країнами мають визначні особливості:

- торговельно-економічне та інвестиційне співробітництво між двома країнами є незбалансованим, Україна більше зацікавлена у зміцненні співпраці у цій сфері;

- показники двосторонньої торгівлі суттєво коливаються в певні періоди, що часто пов'язано з інтенсивністю політичного діалогу між країнами.

Докладніше описуючи економічні відносини між цими двома країнами, можна сказати, що імпорт послуг, найбільша частка якого припадає на громадські послуги, становить приблизно 29%. США активно співпрацюють з Україною у поширенні демократичних принципів державного управління, передачі досвіду реформування судової та адміністративної систем.

Другу позицію займають фінансові послуги – 16%, куди входять фінансове посередництво (діяльність банків), управління фінансовим ринком, портфель цінних паперів. Транспортні послуги посідають третє місце.

Можна припустити, що український сировинний експорт становитиме значну частку зовнішньої торгівлі США. Збільшення експорту України до США є можливим, проте акцент варто зробити на сфері послуг, враховуючи, що США посідають 3 місце серед імпортерів українських послуг. Крім аутсорсингу у програмуванні, можливе виробництво вітчизняних українських програмних продуктів. Адже США зацікавлені в українських стартапах у сфері технологій та програмування.

Отже, Україні необхідно зосередитись на розвитку та експортній орієнтації продуктів сучасних технологій (програмування, дизайн, відеоігри тощо). Це дозволить активно нарощувати експортний потенціал малих та середніх підприємств.

Незважаючи на повномасштабну війну росії, Україна пропонує великий споживчий ринок, високоосвічену та конкурентоспроможну робочу силу, а також багаті природні ресурси. Уряд України продовжує удосконалювати законодавство, щоб отримати вигоду з наявного потенціалу, з численними законопроектами про корпоративне управління та іншими економічними реформами, покликаними привести Україну у відповідність до стандартів та правил ЄС, які наразі просуваються вперед. Зростання заходів направлених на інтеграцію з ЄС відкриває потенційні можливості для інвесторів, які прагнуть отримати доступ до ринку ЄС. Окрім того, очікується, що відновлення України залучить сотні мільярдів доларів від урядів країн світу, міжнародних фінансових інститутів та приватного сектору. Корупція, особливо у судовій системі, залишається серйозною проблемою.

Україна, окрім війни, стикається і з внутрішніми факторами ризику для економічного співробітництва з США, серед яких слід виділити наступні (рис. 2.11):

Рисунок 2.11 – Фактори ризику для економічного співробітництва України з США [56]

Наприклад, судовий сектор України залишається слабким і схильним до корупції, що створює ще одну серйозну перешкоду для приватних інвестицій з США. Згідно з довоєнними опитуваннями, проведеними Американською торговою палатою та Європейською бізнес-асоціацією, відсутність довіри до судової системи України є стримуючим фактором номер один для збільшення інвестицій в Україну. Крім того, голова Верховного суду України був заарештований у травні 2023 року за отримання хабаря у розмірі 3 мільйони доларів, що є ознакою корупції, що триває, а також здатності антикорупційних установ боротися з нею. У звіті USAID, Міністерства торгівлі США та AmCham в Україні за квітень 2023 року американські та іноземні інвестори назвали корупцію, особливо у судовій системі, митниці та державних службах, ключовою проблемою в Україні. Основна увага, як і раніше, приділяється:

- розширенню цифровізації для підвищення прозорості та скорочення фізичної взаємодії між інвесторами та посадовими особами державного сектору;
- зміцненню існуючих антикорупційних інститутів;
- заходів направлених на зміцнення антикорупційної правової бази, а також потенціалу та повноважень існуючих наглядових органів;
- просуванню відкритого підходу та комунікації з питань та приведення у відповідність до Директив ЄС та вимог до вступу, пов'язаних з боротьбою з корупцією. [56]

Нині в Україні немає спеціальних чи вільних економічних зон. У 2020 та 2021 роках, прагнучи залучити іноземні інвестиції, уряд та народні депутати ініціювали створення угод про вільну торгівлю та зареєстрували кілька пов'язаних із ними законопроектів в українському парламенті, які так і не були затверджено.

Український уряд покладається на бюджетну підтримку США, щоб продовжувати надавати екстрені послуги для внутрішньо переміщених осіб та підтримувати державних службовців у всіх установах – від постачальників медичних послуг та служб екстреного реагування до освіти, які надають життєво важливі послуги для населення України. Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) забезпечило всебічний і надійний рівень нагляду та

підзвітності у цій допомозі для моніторингу використання коштів, а також запобігання та протидії корупції.

Сполучені Штати через USAID у координації з Міністерством фінансів США надають пряму бюджетну підтримку уряду України через Світовий банк на основі відшкодування, коли фінансування виплачується тільки після того, як заявлені витрати були перевірені Світовим банком. Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) також залучило компанію «Делойт» до співпраці з Міністерством фінансів України та іншими державними установами України для аналізу та консультування щодо протоколів використання прямої бюджетної підтримки, а також для нагляду та звітності про використання цих коштів. Завдяки додатковим засобам, про які було оголошено, USAID розширить ці зусилля, продовживши важливу роботу з моніторингу, яку проводить компанія «Делойт»; підвищення прозорості та нагляду за фінансовими переказами та виплатами з боку уряду України за допомогою електронних платіжних систем та моніторингу кінцевих користувачів; і навіть проведення додаткового незалежного аудиту прямих виплат бюджетної підтримки. [57]

Також існує ряд факторів, що негативно впливають на торговельне співробітництво між Україною та США. Так, найбільшою проблемою для вітчизняних підприємств є відсутність ресурсів для масштабування виробництва, адаптації та/або просування продукції. В цілому розподіл причин щодо стримування експорту з України до США наведено на рис. 2.12. [58]

Такі внутрішні фактори ризику створюють значні виклики для економічної безпеки України та подальшого економічного партнерства з США та потребують серйозної уваги та рішучих кроків уряду для подолання та зменшення їх впливу.

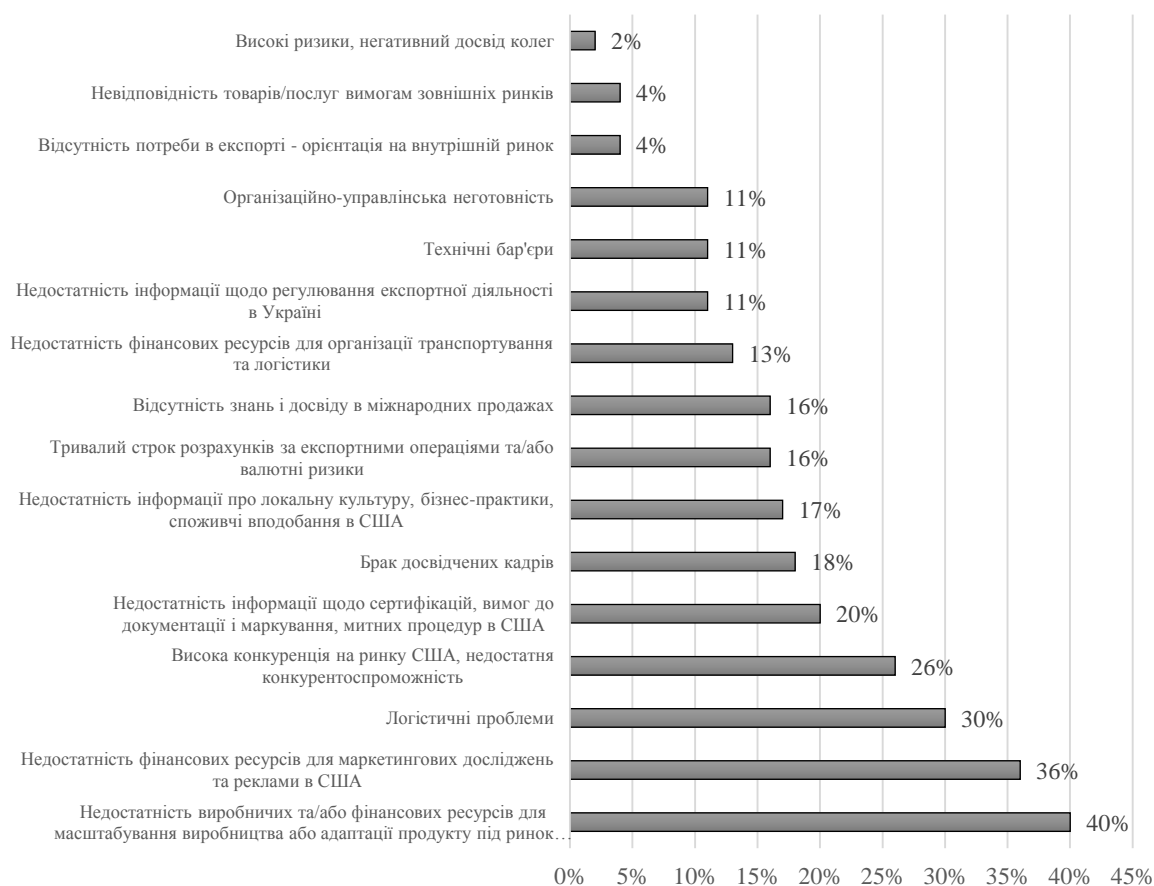

Рисунок 2.12 – Причини стримування експорту з України в США [58]

Після війни Україна має шанс вирішити деякі системні проблеми, які зберігалися протягом усього періоду Незалежності. Якщо Україна зможе це зробити, то вийде з війни не лише сильнішою з погляду безпеки, а й стійкішою та економічно розвиненою. Щоб скористатися цим шансом, українські політики мають уже зараз працювати над попередніми умовами для відновлення. [59] Насамперед, вони мають підготувати нову інституційну базу. Україна може спиратися на вже досягнуті успіхи, зокрема, на швидку та ефективну цифровізацію країни. Це зробило бюрократію ефективнішою, а ведення бізнесу – простішим. Цифрові рішення також значно знижують корупцію, що завжди розглядалася як серйозна проблема. По-друге, Україна має зосередитись на підвищенні продуктивності та модернізації виробництва як ключовому факторі відновлення економіки. Це не лише вирішить проблему нестачі робочої сили, а й сприятиме більшій інтеграції України до світової економічної спільноти.

Багато американських компаній досягли успіху в Україні, особливо у сільському господарстві, виробництві споживчих товарів та технологічних секторах. Україна є сільськогосподарською державою та одним із найбільших у світі експортерів зерна, незважаючи на спроби росії заблокувати експорт зерна. В Україні вже давно є кваліфікована робоча сила у сфері IT-послуг, НДДКР та розробки програмного забезпечення. Технологічний сектор зріс за останній рік, навіть незважаючи на повномасштабне вторгнення росії до України.

Для України економічна співпраця зі США становить значний інтерес, особливо в умовах російської агресії, яка потребує геополітичних змін в економічній співпраці. Більше того, економічні контакти зі США створюють позитивний імідж української економіки, що свідчить про надійність України як дипломатичного та економічного партнера.

Отже, подальше економічне партнерство зі США призведе до міцних економічних відносин між країнами. Залучення інвестицій з Сполучених Штатів Америки стимулюватиме розвиток підприємницької діяльності, а надання банками якісних послуг забезпечить в країні фінансову стабільність. На даний момент ринок землі знаходиться під мораторієм і землі використовуються неефективно. [60] Закон обмежує покупку землі фізичними особами, які є громадянами України до 1 січня 2024 року. До цієї дати кожен громадянин України міг купити до 100 га землі сільськогосподарського призначення. Після 1 січня 2024 року українським юридичним особам (компаніям) також дозволять купувати до 10 000 га землі. Закон встановлює, що для визначення того, чи можуть іноземці набувати сільськогосподарських земель у майбутньому, необхідно буде провести загальнонаціональний референдум. Іноземні громадяни можуть орендувати землю. За оцінками Державного земельного кадастру, 27% із 43,8 млн. га земель сільськогосподарського призначення в Україні не мають чіткого права власності. Також за оцінками, через вторгнення росії заміновано до 40% української землі, що ускладнює потенційне землекористування доти, доки проблему розмінування не буде вирішено.

Українські та американські підприємці завжди були зацікавлені у збільшенні взаємної торгівлі, покращенні взаємного доступу до ринків товарів та послуг, а також створенні нових вакансій. Обидві країни завжди тісно співпрацювали, щоб знизити бар'єри у торгівлі та забезпечити вільний взаємний доступ до ринків. Так, США надали Україні торговельні пільги в рамках своєї Загальної системи преференцій, скасували поправку Джексона-Веніка по Україні, визнали ринковий статус української економіки та заявили про намір сприяти приєднанню нашої держави до низки міжнародних організацій.

Одним із найважливіших завдань активізації діалогу між Урядом України та державними органами США з метою підвищення ефективності двосторонніх економічних відносин є розробка спільної сучасної стратегії двостороннього торговельно-економічного партнерства, яка дозволить враховувати переваги та національні особливості економічного розвитку обох країн та сприятиме розвитку довгострокових взаємовигідних відносин на державному рівні, а також у рамках приватного сектору.

Коли справа доходить до землі сільськогосподарського призначення, сільськогосподарські технології США можуть значно покращити загальні фінансові показники врожаю. Крім того, деякі експерти стверджують, що синергії з США можна досягти в сферах військово-промислового комплексу, інформаційних технологій і легкої промисловості.

Сьогодні США традиційно залишаються одним із провідних партнерів України у сфері торговельно-економічного співробітництва. Вирішення поточних та довгострокових завдань розвитку українсько-американського торговельно-економічного співробітництва є особливо важливим, оскільки воно сприятиме насамперед збереженню позитивної динаміки, економічного зростання та рівня життя населення України, підвищенню рівня енергетичної безпеки та зниження енерговитрат та енергозалежність України. Отримання доступу до передових високих технологій та прискорення інтеграції України до міжнародних структур та організацій, підвищення її експортного потенціалу можливе за рахунок розвитку сфер послуг, насамперед креативних індустрій.

РОЗДІЛ 3

КОНСТРУКТИВНИЙ АСПЕКТ РОЗШИРЕННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ НОВОГО МІЖНАРОДНОГО ПОРЯДКУ

3.1. Обґрунтовані пропозиції щодо поглиблення економічного партнерства між Україною та США

Відповідно до експортної стратегії України, взаємодія зі Сполученими Штатами Америки відбувається в рамках оновлених Пріоритетів (Дорожньої карти) співробітництва між США та Україною або так званої Хартії стратегічного партнерства між США та Україною (підписаної в 2021 році). Поточна відсутність угоди про вільну торгівлю зі Сполученими Штатами компенсується Загальною системою преференцій США (GSP), яка сприяє економічному зростанню в країнах, що розвиваються. Пільгова політика GSP дозволяє безмитно ввозити з України до США понад 3,5 тис. товарів.

За останні шість років якісних змін у товарній структурі торгівлі України з країнами Північної Америки не відбулося. У структурі експорту України до США переважають чорні метали (64%), машини (4,5%), молочні продукти, мед (4,3%), олії та жири (2,2%).

У структурі імпорту в Україну переважають товари з високою доданою вартістю: вичерпне паливо (25%), машини (23%), автомобілі (19%), насіння (4,4%) та фармацевтичні препарати (3,6%) із США. З точки зору торгівлі послугами домінуючими є інформаційні технології, послуги з обробки матеріальних ресурсів, транспортні та бізнес-послуги, послуги з ремонту та технічного обслуговування. Серед імпортних послуг домінують фінансові, професійні, консалтингові, транспортні, туристичні та інформаційні послуги.

З огляду на доцільність збільшення грошово-товарного потоку між Україною та США, варто наголосити та розвивати співпрацю у найбільш перспективних сферах економіки (рис. 3.1).

Сектор	Перспективи
Авіа- космічний	<ul style="list-style-type: none"> Постачання двигунів PW150A для нового транспортного літака Ан-132, компаніями з США; Розроблення та виготовлення ракетносія, який може бути використаним компанією «Орбітал» (США) для реалізації своїх проєктів щодо ракетносія «Антарес»
Енергетичний	<ul style="list-style-type: none"> Створення централізованого сховища для відпрацьованого ядерного палива за технологією компанії «Holtec»; залучення досвіду щодо ліцензування атомної галузі, розвідки та видобування урану й виведення з експлуатації уранових рудників
Машинобудівний	<ul style="list-style-type: none"> Будівництво зернового терміналу на границі з Польщею та Румунією; масштабний" інвестиційний проєкт в Україні з виробництва залізничних вагонів; будівництво виробничо-перевантажувального комплексу на границі з Польщею та Румунією для вирішення логістичних проблем експорту аграрної продукції в умовах війни
ІТ сектор	<ul style="list-style-type: none"> Інвестиції фонду Western NIS Enterprise Fund (WNISEF) у розмірі від 5 до 10 млн. дол. в українські ІТ-стартапи; придбання та легалізація користування програмного забезпечення для урядових структур
Аграрний	<ul style="list-style-type: none"> Експорт «органічної» продукції, попит на яку на американському ринку постійно зростає; просування продуктів українських торгових марок в американські мережі супермаркетів «ShopRite», «Walmart»

Рисунок 3.1 - Перспективні сектори співробітництва України та США

Джерело: складено автором на основі [43]

У відносинах із США домінує реалізація проєктів у сферах аерокосмічної, машинобудівної, аграрної промисловості, енергетики та інформаційних технологій. Однак, окрім перспектив, слід враховувати й наявні загрози виходу на ринок США. Співпрацюючи в аерокосмічній сфері, варто пам'ятати, що конкурувати з Boeing на американському ринку неможливо.

Така ж проблема існує і з експортом продукції агропромислового комплексу, оскільки США активно експортують сільськогосподарську продукцію на світові ринки. Аграрний ринок Сполучених Штатів Америки залишається досить закритим та важкодоступним для українських виробників, особливо з огляду на складні процедури виходу на цей ринок.

Крім того, це пов'язано з такими факторами, як високі транспортні витрати, обов'язкове ліцензування та обмеження на імпорт певних видів продукції, а також широка державна підтримка місцевих сільськогосподарських виробників, включаючи прямі субсидії місцевим виробникам від уряду та фактична ідентифікаційна номенклатура сільськогосподарської продукції, зокрема груп зерна. З експортом продукції молочно-м'ясної групи буде складно вийти на ринок через високі вимоги до сертифікації продукції. Тому перспективним вважається експорт органічної продукції. Тому українським компаніям для отримання позитивних результатів необхідно перш за все знайти вільні ніші на ринку та фінансувати просування своєї продукції на ринок США.

Основні заходи щодо збільшення українського експорту до США (рис. 3.2):

Рисунок 3.2 - Основні заходи щодо збільшення українського експорту до США

Джерело: складено автором

1. Розвивати мережу національних інституцій підтримки експорту.
  - 1.1. Державна підтримка мережі торгових представництв України.

1.2. Створення мережі українських бізнес-центрів на основі приватно-державного партнерства є сучасним інструментом просування українського експорту, культури та нарративу, який замінить недосконалу та архаїчну систему торгового представництва.

1.3. Ознайомлення з економічним відділом посольства України (та відповідні ключові показники ефективності).

1.4. Реалізувати комплексний план підтримки та розвитку українського експорту через:

- створення необхідної інфраструктури;
- пошук партнерів;
- клієнтської бази та електронних контрактів;
- створення необхідних сервісів;
- страхування контрактів тощо.

1.5. Створити проектний офіс для просування українського експорту:

- аналізувати українських виробників та їхні конкурентні переваги;
- аналізувати ринок;
- інтегрувати експортерів на ринок США;
- створювати виставкові офіси «Buy Ukraine» в Штатах;
- працювати онлайн 24 години на добу;
- надавати підтримку та навчання експортерам;
- допомогти спростити процедури, залучити фінансування та знайти кращі варіанти логістики.

1.6. Створити мережу українських бізнес-амбасадорів за кордоном.

2. Розвиток логістичної інфраструктури.

2.1. Створити в центральному та західному регіонах логістичні центри (технологічні кластери) малого та середнього підприємництва, де продукція не тільки виробляється, але й збирається партіями, проходить централізоване митне оформлення та розподіл. Доставка до логістичного центру в ЄС і далі для експорту на ринок США (спрощення логістики та зниження витрат, а також

можливість для нерезидентів купувати продукцію в межах ЄС, а для виробників – отримувати гарантовану оплату).

2.2. Збільшити обсяг перевалки на морських терміналах у Польщі, Німеччині та Румунії. Збільшити пропускну спроможність залізничних та автомобільних перевезень із сусідніми країнами. Співпраця України з іноземними партнерами.

2.3. Створити експортний центр, який інтегрує існуючі європейські та американські платформи для вирішення питань сертифікації та логістики для виробників під ключ.

2.4. Створити логістичну інфраструктуру, яка дозволить швидко, дешево та без складних технічних бар'єрів надсилати зразки продукції чи тестові партії по всьому світу та в США зокрема.

3. Оподаткування, дерегуляція та інші реформи.

3.1. Податкова реформа. Мікропідприємства звільняються від податку на 2-3 роки.

3.2. Створити цільові кластери з пільговими системами оподаткування та механізмами залучення кредитних ресурсів.

3.3. Спростити процедури відшкодування ПДВ для експортерів.

3.4. Деретуляція. Зменшити коефіцієнт ручного регулювання для регуляторів.

3.5. Оптимізувати митні, податкові та контролюючі органи. Зараз бізнес перевантажений потребою реєструвати власну діяльність у контексті податкового та бухгалтерського обліку. Хоча управління та оподаткування бізнесу нічого не гарантує, податкові органи можуть у будь-який момент визнати експортний бізнес безтоварним. Підприємці повинні захистити свої інвестиції та бізнес від жорстких штрафів, які можуть поховати цілі підприємства через «примху» чиновників.

3.6. Спростити митний контроль, сприяти сертифікації продукції, знайти нові ніші та перспективні ринки.

3.7. Держава повинна замінити неякісне страхування ризиків на контроль якості як інструмент захисту споживачів.

4. Інші напрямки:

4.1. Розробити єдиний бренд типу «Зроблено в Україні», чітко визначивши, хто може претендувати на цей бренд і які умови повинні бути виконані.

4.2. Отримати кредитне фінансування під процентну ставку 1-8%.

Щодо можливості правильного формулювання основних стратегічних заходів розвитку зовнішньоекономічної діяльності України в рамках співпраці з США є:

– сформулювати гнучку податкову, цінову, депозитну, кредитну, фінансову та монетарну політику для стимулювання диверсифікації імпортного та експортного бізнесу;

– зміцнити та забезпечити конвертованість національних валют;

– створити систему страхування та гарантій експорту;

– українські виробники повинні брати участь у закордонних виставках;

– створити конкурентне середовище;

– посилити захист інтересів українських виробників на зовнішніх ринках.

Основною метою формування національного механізму нагляду за зовнішньоекономічною діяльністю в рамках співробітництва з США є визначення таких необхідних заходів:

– стимулювати збільшення обсягів та ефективності експорту та змінювати його структуру на користь перспективних конкурентоспроможних видів діяльності (машинобудування, приладобудування тощо).

– на основі впровадження інновацій підвищити міжнародну конкурентоспроможність продукції;

– збільшити частку доданої вартості в експортній продукції;

– створити передумови для накопичення промисловими підприємствами інвестиційних коштів, особливо за рахунок прибутку;

- стимулювати залучення інвестицій з США як важливого чинника підвищення фінансової спроможності промислових підприємств у перехідних економічних умовах;
- спрощення процедур імпорту та мінімізація тарифних бар'єрів на імпорт основних виробничих фондів («інвестиційний імпорт»), в разі, якщо виробництво аналогічної продукції в Україні ще не налагоджено;
- ввести експортне мито на сировину та ресурси, які можуть використовувати вітчизняні виробничі підприємства;
- створити умови для мінімізації тарифних бар'єрів та зменшення нетарифних бар'єрів зі сторони США для вітчизняної продукції та послуг;
- звести до мінімуму передумови та можливості для корпоративного зловживання стимулами, діяльності в тіньовому секторі економіки, оподаткування прибутку в офшорних зонах тощо.

Україна має бути достатньо сильною економічно, щоб обрати своє власне майбутнє та спрямувати дугу своєї національної історії у бік більшої справедливості та можливостей для українського народу. Прийняття та реалізація реформ в Україні, що триває, має вирішальне значення для забезпечення того, щоб її економіка країни відновлювалася та розвивалася в умовах нового міжнародного порядку.

1. Реалізація ключових реформ: Відповідно до програми Міжнародного валютного фонду Україна має намір реформувати державні підприємства, захистити незалежність центрального банку, посилити нагляд за фінансовим сектором та створити справедливе ділове та інвестиційне середовище. Сполучені Штати мають намір продовжувати працювати з Україною, щоб підтримати ці зусилля та сприяти сталому та інклюзивному економічному зростанню як в економіці США, так і в Україні.

2. Розширення комерційного співробітництва: Сполучені Штати та Україна завершили підписання Меморандуму про взаєморозуміння щодо комерційного співробітництва, покликаною сприяти комерційній участі американських компаній в українській економіці та українських компаній в економіці США.

3. Забезпечення достатнього фінансування для зростання: Сполучені Штати та Україна підписали Меморандум про взаєморозуміння, який може підтримувати майбутні транзакції у певних секторах, включаючи декілька ключових проектів, що обговорюються. Початкова сума в 3 млрд. дол. США підтримки з боку Експортно-імпортного банку (ЕКСІМ) США для цих потенційних угод може бути збільшена в міру розвитку портфеля проектів в агробізнесі, інфраструктурі, кліматі та енергетиці.

4. Зростання торгівлі та інвестицій: В жовтні 2023 року Америко-українська рада з торгівлі та інвестицій провела своє 10-те засідання, щоб затвердити плани роботи з усунення нормативних бар'єрів, усунення використання неліцензійного програмного забезпечення українськими державними установами, вирішення інших питань інтелектуальної власності та співробітництва. Україна також має намір ухвалити закон, який встановлює надійний процес перевірки інвестицій. Україна та США також розглянули дію Угоди про торговельну та інвестиційну співпрацю на осінньому засіданні Ради.

Результати аналізу динаміки та структури торговельно-економічного співробітництва між Україною та США свідчать про позитивну тенденцію зростання торгових потоків та прямих інвестицій, що свідчить про перспективність розвитку економічного партнерства та його позитивного впливу на економіку України.

На рис. 3.3 наведено динаміку ВВП України моделі за відсутності зовнішньої допомоги Україні. ВВП скоротився на 26% у 2022 році (відповідно до фактичних даних) і, як очікується, трохи зросте (1,5%) у 2023 році. Хоча економіка швидко розвиватиметься відразу після війни, знадобилося три роки, щоб повернутися до довоєнного рівня. Знадобиться приблизно 40 років, щоб економіка досягла 1 трлн. дол. США (у цінах 2021 року).

Рисунок 3.4 показує результати для альтернативних гіпотез. Іноземна допомога має збільшувати випуск на 1,5% на рік протягом терміну дії допомоги (якщо інвестиції в інфраструктуру становлять понад 50%, додатковий темп

зростання може бути вищим, оскільки інфраструктура України є відносно поганою, а віддача від інвестицій цього типу капіталу висока).

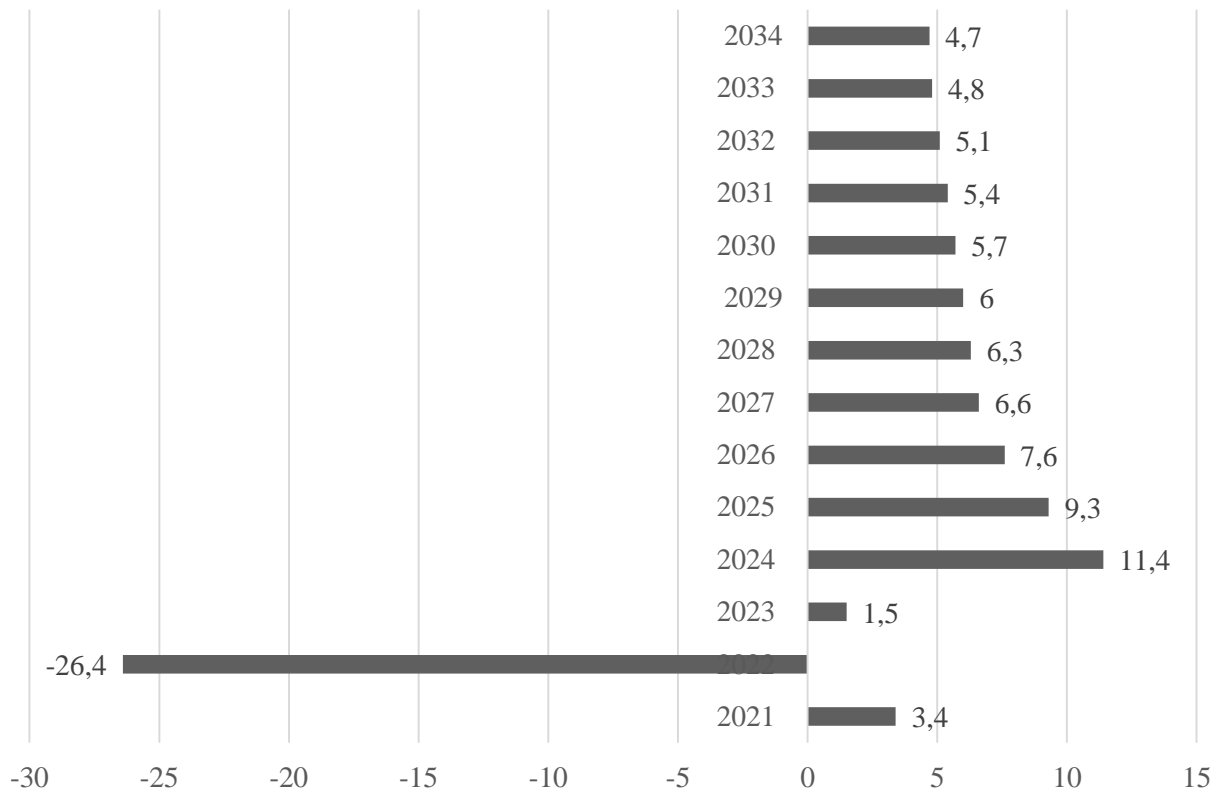

Рисунок 3.3 – Прогноз темпів зростання ВВП України без іноземної допомоги до 2034 року, % [61]

Проте, якщо припустити, що Україна покращить свої інституції та робить інвестиційний клімат більш привабливим для інвесторів. Збільшення рівня інвестицій з 14,2% до 21,2% ВВП збільшить зростання на додаткові 1,4% на рік між 2024 і 2027 роками (приблизно ще на 15% протягом 10 років). Інвестиції в освіту та науку мають покращити якість людського капіталу в Україні.

Однак ця конвергенція сама по собі не може бути важливим чинником для довгострокового зростання, оскільки граничний рівень людського капіталу (за оцінками рівня Німеччини) зростає відносно повільно (0,6% на рік).

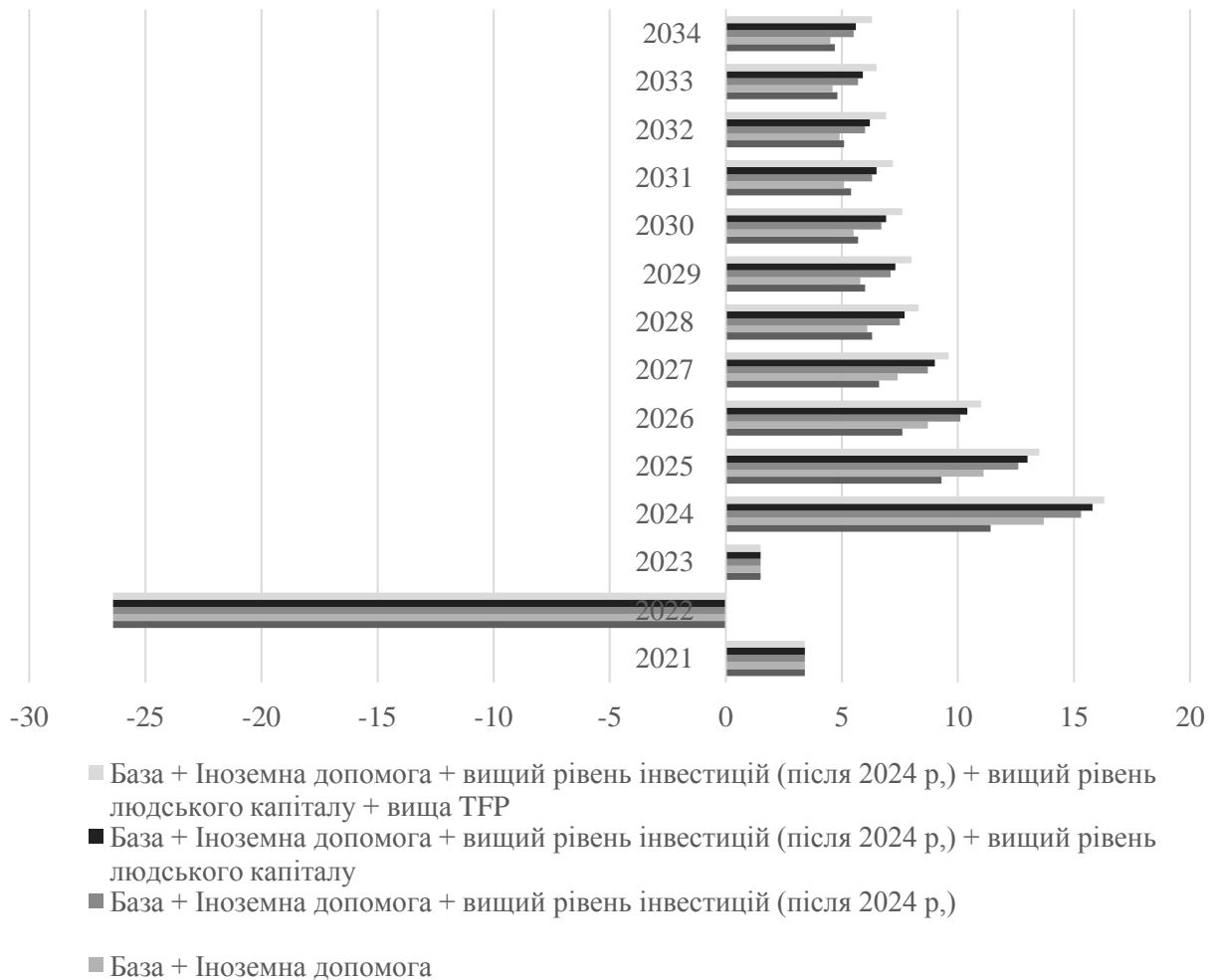

Рисунок 3.4 – Прогноз темпів зростання ВВП України до 2034 року, альтернативні припущення [61]

Тепер припустимо, що українські інституції заохочують передачу технологій з-за кордону (наприклад, через прямі іноземні інвестиції) і покращують розподіл ресурсів шляхом зменшення корупції. Додаткові 0,5% на рік зростання TFP (тобто 2% на рік замість 1,5%; приблизно рівень високопродуктивних країн ЄС) прискорить зростання ВВП не тільки безпосередньо, але й через пришвидшення накопичення капіталу.

Цей аналіз свідчить про те, що Україна розвиватиметься швидко після війни. Проте існує значний діапазон потенційних швидкостей, тому важливо мати реалістичні очікування щодо економічного зростання. Зрозуміло, що зовнішня допомога зі сторони США на рекапіталізацію може допомогти Україні розвиватися швидше, але це не головний драйвер зростання. Довгострокове

зростання залежатиме від повернення біженців, високих внутрішніх інвестицій, інтенсивної передачі технологій, зниження корупції тощо.

Отже, у відносинах із США домінує реалізація проектів у сферах аерокосмічної, машинобудівної, аграрної промисловості, енергетики та інформаційних технологій. Однак, окрім перспектив, слід враховувати й наявні загрози виходу на ринок США. Основні заходи щодо збільшення українського експорту до США мають стати розвиток мережі національних інституцій підтримки експорту, розвиток логістичної інфраструктури, зміна в оподаткуванні, дерегуляції та інших реформ тощо.

3.2. Стратегічні рішення для підвищення ефективності економічного співробітництва між країнами

Стратегічне партнерство є одним із важливих інструментів зовнішньої політики в міждержавних відносинах і все частіше використовується великими країнами та інтеграційними утвореннями, оскільки може підвищити ефективність їх дій на міжнародній арені. Стратегічне партнерство – це відносини між країнами та послідовна взаємодіюча система, створена між країнами для реалізації спільних стратегічних завдань, інтересів і цілей. На відміну від альянсів, стратегічне партнерство не передбачає суворих політичних, економічних, гуманітарних зобов'язань або зобов'язань у сфері безпеки. Загалом кажучи, стратегічне партнерство – це система взаємодії двох або більше країн, яка ґрунтується на визнанні спільних цінностей і високому рівні взаємної зовнішньополітичної підтримки в певних сферах. Бачення горизонтального співробітництва, координація позицій у кризових ситуаціях та вирішення міжнародних конфліктів в рамках міжнародних організацій.

Вважаємо за необхідне наголосити на необхідності розвитку стратегічного партнерства між Україною, США та Європейським Союзом для стабілізації війни України та повернення анексованого півострова території Криму. Поєднуючи основні тенденції та аналіз розвитку відносин між Україною та Сполученими

Штатами, можна зробити висновки про активну реалізацію плану Вашингтона щодо встановлення стратегічного партнерства та стратегічного напрямку співпраці між Україною та США. Країна характеризується прагненням реалізувати принципи демократичного розвитку та бажанням реформувати економіку.

Допомога США в Україні через USAID у 2019-2024 роках базуватиметься на гіпотезі розвитку, згідно з якою європейські прагнення, демократичний шлях розвитку, майбутній добробут та суверенітет України можуть бути гарантовані лише за умови ефективної боротьби з корупцією, стратегічного пом'якшення наслідків російської агресії та стабільне економічне зростання на ринкових засадах, яке повинно бути інклюзивним (охоплювати якомога більше аспектів суспільства).

Успішне виконання цих завдань має вирішальне значення для того, щоб наша країна вийшла на новий динамічний шлях розвитку «самостійності». Він підкреслює здатність допомогти країнам-партнерам стати самозабезпеченими та очолити власний розвиток.

Іншим ключовим елементом цього підходу є розбудова спроможності країн-партнерів планувати, фінансувати та впроваджувати рішення щодо самозабезпеченого розвитку.

В Україні допомога США насамперед спрямована на сприяння розвитку незалежної, демократичної, процвітаючої країни зі здоровим громадянством, об'єднаним навколо фундаментальних європейських цінностей.

Україна може досягти вищого рівня незалежності, лише якщо рішуче позбудеться глибокої спадщини корупції та зловмисного впливу росії. Це узгоджується з траєкторією України до самозабезпечення – вона перебуває у кращому становищі, ніж країни з більшими можливостями, але низькими зобов'язаннями (у цьому випадку подальший стратегічний діалог, участь приватного сектору в діяльності з розвитку, зміцнення систем і необхідність створення альянсів) - але ще не до рівня країн, які мають високі показники за

обом показниками (і дозволяють ретельно досліджувати природу двосторонніх відносин). Цей рівень може бути досягнутий в наступні 5 років.

З цією метою технічна допомога США і надалі матиме подвійний характер: з одного боку, вона спрямована на зміцнення спроможності України в критично важливих сферах, які можуть дати значні результати, або там, де є висока вразливість; з іншого боку – підтримка політичного діалогу та застосування інших засобів для підтримки налаштованості на співпрацю та впровадження реформ.

Міжнародне економічне співробітництво України з США у високотехнологічних галузях стає вирішальним фактором забезпечення національної безпеки, особливо в політичній, військовій та економічній сферах. В основному це стосується наступних аспектів.

1. Реалізація національних проектів з виробництва високотехнологічної продукції та послуг. Для реалізації національних проектів високотехнологічного промислового виробництва необхідна міжнародна кооперація, насамперед у постачанні комплектуючих, матеріалів і технологій. За рахунок імпорту окремих комплектуючих вирішується проблема реалізації державних проектів з виробництва техніки та її ремонту і модернізації в рамках програми імпортозаміщення комплектуючих країн СНД. Наприклад, українські компанії імпортують окремі комплектуючі з багатьох країн НАТО та ЄС для реалізації проектів, пов'язаних із літаками Ан-178 та Ан-132, БПЛА тощо.

2. Експорт України високотехнологічної продукції та послуг. Внутрішній ринок високотехнологічної продукції української високотехнологічної промисловості є незначним, тому експорт цієї продукції має бути гарантованим. За останні роки співпраця з країнами ЄС та США у цій сфері значно посилилася. Вважаємо, що співпраця в традиційних для України високотехнологічних галузях, таких як ракетобудування, транспортне літакобудування, військово-морське суднобудування та виробництво турбін, які здебільшого є державними та не існують на фондовому ринку, потребують додаткової уваги з боку держави для

залучення інвестицій та допомоги США. Варіанти цих основних промислових розробок поглиблено вивчені великою кількістю фахових досліджень в Україні.

Створення умов для вільної торгівлі між Україною та США створить в Україні багато переваг, таких як:

- збільшення обсягу експорту товарів українського виробництва до США;
- підвищити якість української продукції, оскільки ринок США посилює вимоги до якості української продукції.

- посилити захист прав споживачів (також це одна з вимог в рамках інтеграції до країн ЄС)

- імпортувати якісні та необхідні товари з США в Україну за нижчими цінами;

- встановити експортні квоти на товари, що продаються в США, що може значно зменшити митні витрати та отримати додатковий дохід для України

- можливість використання наукового потенціалу США для підвищення ефективності інформаційної та інноваційної політики України.

3. Залучення інвестицій з США в національну економіку, в тому числі:

- нормативно-правові умови, що сприяють інвестиційній діяльності, верховенство права та прозорість управлінських рішень;

- відновити зруйновані можливості та розвинути потужну інноваційну інфраструктуру (бізнес-інкубатори, індустріальні парки, кластери);

- продовження судової реформи, оскільки незавершеність процесу трансформації судової системи є основною перешкодою не лише для залучення Україною інвестиційних коштів з США, а й для досягнення цілей євроінтеграційного процесу та вільного доступу до міжнародного економічного простору;

- запровадити національні механізми страхування та інформаційного забезпечення іноземних інвестицій у воєнний час;

- розвиток української військової промисловості на основі стандартів НАТО та інноваційних тенденцій;

– активно шукати сучасні платформи та інноваційні інструменти для залучення іноземних інвестицій.

Виявлені чинники та напрямки підвищення інвестиційної привабливості країни за умови їх своєчасної реалізації можуть стати рушійною силою інвестиційних потоків в Україні [62].

Також важливою є подальша допомога США Україні за всіма ключовими напрямками. Протягом 2022 року Сполучені Штати виділили на безпекову допомогу Україні загалом понад 30,4 млрд. дол. США. Ця підтримка відіграла вирішальну роль у зміцненні обороноздатності та тактичних можливостей Збройних Сил України. Сполучені Штати також надали понад 13 млрд. дол. США на 2022 рік на макрофінансову допомогу для підтримки виживання української економіки. Додатково надано 1,9 млрд дол. Сполучені Штати надали гуманітарної допомоги. Сполучені Штати підтримали незалежність ЗМІ та підтримали їхню роботу під час війни надавши 220 млн. дол.. Сполучені Штати допомагатимуть біженцям у рамках програми «Солідарність в Україні» фінансувавши 340 млн. дол. Сполучені Штати затвердили понад 2000 санкційних списків і приблизно 375 списків експортного контролю, включаючи високопосадовців і більшість міжнародних компаній, які працюють з/в росії. Крім того, Конгрес США скасував статус «нормальних торгових відносин» з росією, фактично позбавивши росію адекватної системи міжнародної торгівлі [63].

Водночас потребує уваги співпраця і в інших сферах, серед яких, на нашу думку, найважливішими є високотехнологічна промисловість та енергетичні стратегічні матеріали, електронна промисловість і зв'язок.

Розглянемо ці напрямки докладніше.

1. Стратегічні матеріали для вітчизняного ОПК та енергетики. Сполучені Штати мають багатий досвід національної політики накопичення стратегічних матеріальних резервів. Уряд США також має більший досвід постійного контролю над внутрішніми та зовнішніми джерелами виробництва. Україна, у свою чергу, посідає перше місце в Європі за запасами рідкісних металів, що видобуваються для електронної та атомної промисловості – і посідає 9-12 місця в

світових товарних рейтингах. З них в Україні розробляються лише 4-5 проектів: уранові, борні, цирконієві, гафнієві руди тощо. Проте величезні українські запаси торію, літію, берилію та ін. досі чекають на приватних інвесторів. Українські уран, торій, титан, літій, берилій і цирконій мають бути очевидними об'єктами занепокоєння як української, так і американської високотехнологічної промисловості, оскільки галузь не може функціонувати без цих матеріалів, а попит на них зростає.

З огляду на чітке розуміння інтересів США у сфері стратегічних матеріалів, забезпечення власної ресурсної бази має бути чи не найважливішим пріоритетом промислового співробітництва між Україною та США. Не варто також забувати, що залежність росії від України у сфері стратегічних товарів зростатиме, тому без міцної інтеграції зі США українські інтереси в цій сфері буде важко відстояти. Мета – змусити росію імпортувати руди рідкісних металів для своєї промисловості не з України, а з таких місць, як Індія чи Африка. Рано чи пізно такий імпорт зробить у довгостроковій перспективі збитковими цілі сектори російської економіки. Для цього необхідно отримати підтримку США, збільшити кількість діючих родовищ, досягти високих технологічних рівнів переробки стратегічних матеріалів і сировини в Україні.

2. Електронна промисловість і зв'язок. Через багаторічну інтеграцію з росії, Україна технологічно відстає від більшості розвинутих світових експортерів високотехнологічної продукції та послуг. Але нашій країні все ж таки вдалося зберегти більшу частину досвіду в галузі радіотехнічного та оптико-електронного приладобудування.

Можливості України у сфері масового виробництва, що залишилися, невеликі. Зокрема, приватний сектор виробляє промислові лазерні комплекси та радіолокаційні компоненти тощо для приватних цілей. У сфері розробки та проектування – системи надвисоких радіочастот, розвиток радіоелектронних станцій, завод Точмаш втратив серійне виробництво через перебування Донецька в зоні тимчасової окупації. Загалом це призвело до того, що сьогодні Україна має

серйозний дефіцит інвестицій і придбання певних американських технологій і систем зв'язку.

Варто зазначити, що з кожним роком все більше країн бажають витратити гроші на посилення радіолокаційного обладнання, а частка споживання радіоелектроніки в країнах-імпортерах, які з якихось причин не можуть імпортувати критичні радіостанції зі США чи НАТО і технологічних країн також зростає.

Залишається питанням часу, коли китайські та російські компанії повністю домінують на ринку радіоелектроніки в країнах Латинської Америки, Африки та Азії, які вважаються нейтральними або однаково віддаленими від країн НАТО.

Тому при налагодженні двостороннього співробітництва між Україною та США у сфері радіоелектроніки особливий акцент слід зробити на загальній стратегії витіснення росії зі світового ринку. Досягнення статусу двостороннього партнерства зі Сполученими Штатами допоможе усунути бар'єри для трансферу технологій, що сприятиме досягненню заявленої стратегічної мети усунення росії як конкурента. Відсутність статусу американських виробників у цих закупівлях є яскравим свідченням низького рівня співпраці між Україною та США у сфері радіотехніки та електроніки. Такі ситуації вимагають детального професійного вивчення.

Американські радіоелектронні компанії продовжуватимуть переносити виробництво зі Сполучених Штатів до Мексики, Малайзії чи Гватемали, тоді як більш перспективний напрямок України залишається досліджувати. Тому налагодження та розширення міжнародного економічного співробітництва між Україною та США потребує нових підходів, які ґрунтуватимуться на вивченні та розумінні інтересів наших стратегічних партнерів та прагненні використати ці інтереси для збільшення інвестицій в українську промисловість та виключити росію з ринку високотехнологічної продукції та послуг.

Для більш динамічного зростання ВВП наступного року Україна має створити умови для залучення інвестицій, збільшення можливостей страхування

воєнних ризиків, розширення шляхів вітчизняного експорту. Також доцільним є створення спільних оборонних підприємств та конкретні проекти в енергетичній галузі [64].

Незважаючи на війну, українсько-американська економічна співпраця досягла значних результатів, а відновлення та реконструкція енергетичного сектору України відкрила двері для його розширення. Україна зробила значну кількість заходів своїми американськими партнерами. Наприклад, компанія Westinghouse разом з українськими фахівцями виготовила нове паливо для реактора ВВЕР-440 за півтора року.

Таким чином, Україна зможе запобігти монополії Росатома, оскільки поки що вони єдині, хто виробляє паливо для таких реакторів. Новорозроблене паливо завантажується в установку на українській атомній електростанції. Цей розвиток важливий не лише для України, а й для європейських країн, які все ще спираються на російські технології. Крім того, це відкриває можливість для цивілізованого світу запровадити санкції проти російської атомної галузі [65].

Також успішною була співпраця з американською компанією Holtec, яка дозволила завершити та ввести в експлуатацію будівництво централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива в Україні. Також було підписано кілька контрактів з американськими партнерами щодо початку розробки та виробництва малих модульних реакторів в Україні.

Відновлення та розвиток енергетичної галузі України відкриває нові можливості для бізнесу. Україна може стати енергетичним центром Європи, і американські компанії можуть зіграти провідну роль у цій трансформації. Прийшовши в Україну, компанії можуть впроваджувати та презентувати світу свої найсучасніші розробки.

Сільське господарство є одним із базових секторів української економіки та має потенціал відігравати більшу роль у її розвитку за умови впровадження стратегічних реформ та інституційних змін. Сьогодні в аграрному секторі зайнято 17% працездатних українців, тоді як загалом у сільській місцевості проживає 31%

населення країни, або 14 мільйонів людей різною мірою залежать від сільськогосподарського виробництва.

Сектор має унікальну можливість стати драйвером економічного зростання та залучити мешканців сільських громад до економічної діяльності, але для цього в країні необхідно забезпечити стимули для розвитку малого та середнього підприємництва та створити сприятливіше середовище для роботи сектора, зміцнення ланцюжків створення вартості та залучення додаткових ресурсів через нові партнерства. Сьогодні домінуюче становище сільського господарства посідають великі агрохолдинги, що гальмує розвиток сільськогосподарського малого та середнього підприємництва та стає ще одним фактором стагнації сільської економіки. Втрата російського ринку як традиційного орієнтиру для аграрного експорту породжує необхідність модернізації стратегічної основи діяльності в цьому секторі шляхом запровадження більш жорстких стандартів, що дозволить українським агровиробникам зміцнити зв'язки з ЄС та США, а тим більше в умовах швидкого розвитку світових ринків.

У розвитку співпраці України зі США важливим є аспект формування нового міжнародного порядку.

У цілому, в контексті формування нового міжнародного порядку прихильність до глобального порядку, за якого США справді просувають ліберальні демократичні ідеали, не лише посилить зацікавленість Вашингтона у захисті демократії в усьому світі, але, більш практично, може запропонувати важливі стимули, оскільки Сполучені Штати прагнуть зміцнити міжнародну підтримку України. Ці зобов'язання мають бути структуровані навколо трьох стовпів, які сприяють інклюзивності та участі в міжнародних політичних та економічних структурах прийняття рішень: реформа Ради Безпеки ООН; посилення співпраці з міжнародними правовими інституціями; і термінове полегшення боргів для НРС світу.

Перш за все, реформа Ради Безпеки ООН може допомогти вирішити серйозний дефіцит представництва. Збільшення кількості постійних місць – крок, який Президент Байден схвалив у своєму виступі на Генеральній Асамблеї ООН –

не тільки сприяло б більш збалансованому представництву в Раді Безпеки ООН, це також сприяло б формуванню спільного почуття відповідальності серед держав-членів. У свою чергу, ці країни-члени з більшою ймовірністю підтримають колективні дії у відповідь на акти агресії.

По-друге, США повинні розширити співпрацю з міжнародними правовими інституціями, зокрема з Міжнародним кримінальним судом. Найнегайніше і тактично Сполученим Штатам слід вивчити шляхи співпраці з поточним розслідуванням МКС щодо ймовірних російських воєнних злочинів в Україні, підтримавши ордери на арешт і схваливши їхній мандат щодо притягнення до відповідальності осіб, у тому числі високопоставлених державних посадовців, за серйозні міжнародні злочини.

По-третє, Сполучені Штати повинні виступати за значне полегшення боргів для найменш розвинених країн світу. Роблячи це, Сполучені Штати можуть відігравати провідну роль у сприянні глобальній економічній стабільності, подоланні бідності та заохоченні сталого розвитку. Ці зусилля є особливо важливими в той час, коли світ бореться з серйозними соціально-економічними труднощами, значною мірою посиленими війною, що триває в Україні. Війна призвела до зростання цін на продовольство та дефіциту інших основних ресурсів, що посилює і без того гостру глобальну кризу голоду.

Полегшення боргових зобов'язань для найменш розвинених країн зміцнило б становище Сполучених Штатів на глобальному Півдні. Очолюючи звинувачення у прощенні боргів, Сполучені Штати можуть продемонструвати свою відданість економічній справедливості та готовність усунути системні дисбаланси, які часто ставлять у невідгідне становище країни, що розвиваються. Більше того, це надішле потужний сигнал про те, що інтереси США виходять далеко за межі військової підтримки України та охоплюють ширшу відданість глобальному розвитку та демократії.

Таким чином, формулюючи стратегію україно-американського економічного співробітництва в умовах нового міжнародного порядку, необхідно визнати конкурентні виклики, з якими сьогодні стикаються США у боротьбі за

зовнішні ринки, водночас віддаючи пріоритет національним інтересам України. Варто відзначити сфери, де американському бізнесу може знадобитися український промисловий і науковий потенціал. Особливу увагу слід приділити співробітництву зі Сполученими Штатами у сферах національної оборони, економічному співробітництву, видобутку енергетичних стратегічних матеріалів, електронної промисловості, зв'язку та інших сферах.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження можна сформулювати такі висновки.

Встановлено, що міжнародне економічне співробітництво між країнами є обміном діяльністю в різних галузях економіки різних країн, включаючи міжнародну торгівлю, кооперацію в окремих галузях виробництва, науково-технічну, фінансово-кредитну кооперацію, міжнародні перевезення тощо. У вузькому тлумаченні поняття «міжнародне економічне співробітництво» можна розглядати як зусилля між двома або більше країнами або юридичними особами з різних країн для досягнення певних цілей (промисловість, сільське господарство, торгівля, фінанси, наука і технології тощо). З цієї точки зору економічне співробітництво є не обміном торгівлею чи переміщенням товарів, послуг і капіталу з однієї країни в іншу, а спільний спосіб для всіх партнерів спільно використовувати ресурси та активи. Економічне співробітництво означає одну з форм міжнародного економічного співробітництва між країнами шляхом спільного використання коштів, матеріалів та інших ресурсів для досягнення взаємної вигоди та взаємовигідних результатів.

Досліджено, що протягом останніх трьох століть у сфері міжнародної торгівлі ведуться послідовні теоретичні дослідження, спрямовані на систематичне вивчення оптимальних стратегій поведінки держав у сфері міжнародної торгівлі. Було сформульовано дві основні теорії розвитку двосторонніх відносин між країнами: теорія обмежених ресурсів і теорія сталого розвитку.

Визначено, що Сполучені Штати офіційно визнали незалежність України 25 грудня 1991 року. 21 січня 1992 року Сполучені Штати підвищили статус свого консульства в Києві до статусу посольства. Після анексії Криму російською федерацією у 2014 році США почали надавати військову допомогу Україні і стали одним із найбільших оборонних партнерів країни. Це продовжилося після російського вторгнення в Україну в 2022 році, коли США значно збільшили свою військову допомогу та залишалися одним із найважливіших військових спонсорів України.

Проаналізовано, що економічні та торговельні відносини України з США залишаються важливим напрямком співпраці, що відображає загальний рівень американо-українських відносин. Вони розвивалися в контексті торгівлі товарами та послугами, а співпраця в енергетичній сфері стала перспективним і вигідним напрямком двосторонніх відносин. Економічні та торговельні відносини між двома країнами мають визначні особливості: торговельно-економічне та інвестиційне співробітництво між двома країнами є незбалансованим, Україна більше зацікавлена у зміцненні співпраці у цій сфері; показники двосторонньої торгівлі суттєво коливаються в певні періоди, що часто пов'язано з інтенсивністю політичного діалогу між країнами. Український сировинний експорт становитиме значну частку зовнішньої торгівлі США. Збільшення експорту України до США є можливим, проте акцент варто зробити на сфері послуг, враховуючи, що США посідають 3 місце серед імпортерів українських послуг. Крім аутсорсингу у програмуванні, можливе виробництво вітчизняних українських програмних продуктів. Адже США зацікавлені в українських стартапах у сфері технологій та програмування.

Встановлено, що сьогодні Сполучені Штати Америки, будучи одним із найбільших торговельних суб'єктів світу, традиційно залишаються одним із основних партнерів України в економічному та торговельному співробітництві. Особливо важливо вирішити поточні та перспективні завдання розвитку українсько-американського економічного та торговельного співробітництва, оскільки це сприятиме передусім збереженню позитивної динаміки України, економічному зростанню та рівню життя населення, підвищенню рівня економічного розвитку України, а також підвищить рівень енергетичної безпеки та забезпечить зниження енергетичних витрат і енергетичної залежності в Україні. Завдяки розвитку сфери послуг (переважно креативних індустрій), доступу до передових високих технологій та прискореній інтеграції України в міжнародні структури та організації можна збільшити її експортний потенціал. Одним із найважливіших завдань активізації діалогу між Урядом України та державними органами США з метою підвищення ефективності двосторонніх

економічних відносин є розробка спільної сучасної стратегії двостороннього торговельно-економічного партнерства, яка дозволить враховувати переваги та національні особливості економічного розвитку обох країн та сприятиме розвитку довгострокових взаємовигідних відносин на державному рівні, а також у рамках приватного сектору.

Досліджено, що економічні відносини зі Сполученими Штатами зосереджені на реалізації проектів у галузі аерокосмічної галузі, машинобудування, сільського господарства, енергетики та інформаційних технологій. Однак, крім перспектив, слід враховувати і існуючі загрози виходу на ринок США. Основними заходами для збільшення українського експорту до США мають стати розвиток мережі державних агентств підтримки експорту, розвиток логістичної інфраструктури, зміна податків, дерегуляція та інші реформи. Основною метою створення механізму нагляду за зовнішньоекономічною діяльністю країни в рамках співробітництва зі США є визначення таких необхідних заходів: стимулювати зростання обсягів та ефективності експорту та змінювати його структуру на користь перспективних конкурентоспроможних видів діяльності (машинобудування, приладобудування тощо); забезпечити підвищення міжнародної конкурентоспроможності продукції на основі впровадження інновацій; збільшення частки доданої вартості експортної продукції; створити передумови для накопичення промисловими підприємствами інвестиційних коштів, особливо за рахунок прибутку; стимулювати залучення інвестицій з США як важливого чинника підвищення фінансової спроможності промислових підприємств у перехідних економічних умовах; спрощення процедур імпорту та мінімізація тарифних бар'єрів на імпорт основних виробничих фондів («інвестиційний імпорт»), в разі, якщо виробництво аналогічної продукції в Україні ще не налагоджено; ввести експортне мито на сировину та ресурси, які можуть використовувати вітчизняні виробничі підприємства; створити умови для мінімізації тарифних бар'єрів та зменшення нетарифних бар'єрів зі сторони США для вітчизняної продукції та послуг; звести до мінімуму передумови та можливості для корпоративного зловживання

стимулами, діяльності в тіньовому секторі економіки, оподаткування прибутку в офшорних зонах тощо.

Визначено, що формуючи стратегію економічного співробітництва між США та Україною, важливо визнати конкурентні виклики, з якими зараз стикаються США у боротьбі за зовнішні ринки, водночас віддаючи пріоритет національним інтересам України. Варто зазначити, що американському бізнесу можуть знадобитися сфери промислового та наукового потенціалу України. Україна має приділити особливу увагу співпраці зі Сполученими Штатами у сфері національної оборони, економічного співробітництва, видобутку енергетичних стратегічних матеріалів, електронної промисловості, зв'язку та інших сферах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ: монографія/ Т.М. Циганкова, А.О. Олефір, О.В. Фурсова та ін.; Мін-во освіти та науки України, КНЕУ. – 2-ге вид., без змін. Київ: КНЕУ, 2006. 660 с.
2. Горбачова Н. С. Можливість використання стратегічного партнерства з метою впливу на національні економічні інтереси / Н. С. Горбачова // Формування ринкової економіки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; редкол.: О. О. Беляєв (відп. ред.) [та ін.]. Київ : КНЕУ, 2012. – Спец. вип.: Стратегічні імперативи сучасного менеджменту : у 2 ч. / [відп. за вип. С. М. Соболь]. Ч. 1. С. 423-433.
3. Шамраєва В. М. Стратегічне партнерство як інструмент зовнішньої політики держави (історіографія проблеми). Державне будівництво. 2012. № 1. С. 154-164.
4. Лоссовський І. Є. Стратегічне партнерство України з країнами Європи: формальне декларування та реальні здобутки. Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах. Зб. наук. праць. Київ: ДУ «ІВІ НАНУ», 2015. С. 67-78.
5. Дудко І. Д. Феномен стратегічного партнерства США і України: ретроспектива і сучасність. Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах : зб. наук. пр. / ДУ «Ін-т всесвіт. історії НАН України» ; редкол.: С. В. Толстов (заг. ред.) [та ін.]. – Київ : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2015. С. 57–67.
6. Лук'яненко Д. Г. Міжнародна економічна інтеграція . Київ : ВІПОЛ, 1996. 420 с.
7. Міжнародна економіка: підруч. / за ред. Ю. Г. Козака, Д. Г. Лук'яненка, Ю. В. Макогона. Київ : Центр учб. літ-ри, 2009. 560 с.
8. Thompson A., Verdier D. Multilateralism, Bilateralism and Regime Design. Department of Political Science Ohio State University. International Studies Quarterly. 2013. № 58. P. 15-28.

9. Уніят А. В. Економічне співробітництво України з країнами північноамериканської зони вільної торгівлі. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 15. С. 46–52.
10. Andruseac G.C., Hertug I. Theoretical perspectives on economic cooperation. CES Working Papers. 2015. № 7. P. 675-681.
11. Башнянин Г. І., Лазур П. Ю., Медведєв В. С. Загальна економічна теорія. Спеціальна економічна теорія. Київ: Ніка-Центр; Ельга, 2002. 527 с.
12. Fernandez R., Portes J. Return to Regionalism: An Analysis of International Gains from Regional Trade Arrangements. The World Bank Economic Review. 1998. P.197-220.
13. Двосторонній міжнародний договір // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. — Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998. Т. 2. 744 с.
14. Мальський М. З., Мацяк М. М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. Київ: Знання, 2007. 461 с.
15. Резнікова Н.В. Економічний потенціал Всеохоплюючого стратегічного партнерства ЄС та КНР. Розвиток новітніх форм міжнародної економічної інтеграції на початку XXI століття : монографія /О.І. Шнирков, А.С. Філіпенко, Р.О. Заблоцька,З.О Луцишин та ін. ; за ред. О.І. Шниркова. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2016.
16. Мальшина К. В., Язбец М. Досвід словенсько-турецького стратегічного партнерства для України. Актуальні проблеми всесвітньої історії: стратегії партнерства і співробітництва в міжнародних відносинах: збірник наукових праць. 2015.
17. Фесенко М. Глобальне стратегічне партнерство провідних акторів: теоретико-методологічний вимір. Вісн. КНУ ім. Т. Шевченка. 2015. № 1(43). С. 24-29.
18. Ржевська Н.Ф. Стратегічні прогнози щодо перспектив стратегічного партнерства для України. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб.наук.праць. КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. № 137. С.4-12.

19. Шубравська О. Сталий економічний розвиток: поняття і напрям досліджень. *Економіка України*. 2005. № 1. С. 39–42.
20. Raiklin E., Uyar B. On the relativity of the concepts of needs, wants, scarcity and opportunity cost. *International Journal of Social Economics*. 1996. № 23 (7). P. 49–56.
21. Butlin J. Our common future. By World commission on environment and development. *Journal of International Development*. 1987. № 1 (2). P. 284-287.
22. Згуровський М. Україна у глобальних вимірах сталого розвитку. *Дзеркало тижня*. 2006. №19 (598).
23. Кахович Ю.О. Спільні підприємства та їх роль у контексті стратегічних пріоритетів України. *Вісник Академії митної служби України*. Серія: “Економіка”. 2010. № 1(43). С.109-115.
24. Макаренко М.Ю. Комплексна оцінка торговельно-економічних відносин України та Республіки Італії у контексті сталого розвитку. *Ефективна економіка*. 2013. № 5.
25. Pelchar K. U.S.-Ukraine relations and the concept of strategic partnership. *Graduate Theses, Dissertations, and Problem Reports*. West Virginia University. 2022.
26. Background Notes: Ukraine, June 1997. *US Department of State*. URL: https://1997-2001.state.gov/background_notes/ukraine_0697_bgn.html
27. Ukraine–United States relations. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Ukraine%E2%80%93United_States_relations
28. Demchenko N., Kozyryeva O. Strategic Partnership of Ukraine: Declarations and Realities. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2015.
29. Sedliar Y., Kravchenko N. Strategic Partnership between Ukraine and the USA in contemporary geopolitical reality. *Young Scientist*. 2018.
30. Shelest A. Stratehichne Partnerstvo Bez Stratehiyi [Strategic Partnership Without Strategy]. *Ukrainian Prism Foreign Policy Council*. 2021.
31. Chetveryk A. A. Analysis of relations between USA and Ukraine: what are the USA strategic goals in the Ukrainian crisis? 2019. URL: <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-63150-8>

32. Гетьманчук А. Аудит зовнішньої політики: Україна-США. Інститут світової політики. 2016.

33. Хартію про стратегічне партнерство підписали Україна і США. *Радіо Свобода*. 2008. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1361454.html>

34. Хартія Україна – США про стратегічне партнерство. *Посольство США в Україні*. 2008. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/our-relationship-uk/u-s-ukraine-charter-strategic-partnership-uk/>

35. Музика І. Україна і США підписали оновлену Хартію стратегічного партнерства. 2021. URL: https://lb.ua/world/2021/11/10/498301_ukraina_i_ssha_pidpisali_onovlenu.html

36. Carpenter T.G. Since When Did Ukraine Become an Important U.S. “Ally?” *Cato Institute*. 2021. URL: <https://www.cato.org/commentary/when-did-ukraine-become-important-us-ally>

37. Найбільше — з сусідами, менше — з європейськими країнами та США: з якими країнами Україна будувала зв'язки за роки незалежності. *Прямий*. 2022. URL: <https://prm.ua/naybilshe-z-susidamy-menshe-z-ievropeyskymy-krainamy-ta-ssha-z-iyakymy-krainamy-ukraina-buduvala-zv-iazky-za-roky-nezalezhnosti/>

38. Ковальський Б. П. Основні напрямки співпраці між Україною і Сполученими Штатами Америки (1991–2017 рр.). *Сторінки історії : збірник наукових праць*. 2018. № 46. С. 213–225.

39. Товарообіг між Україною та США збільшився на 16%. *Економічна правда*. 2018. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/10/29/642070/>

40. Царьов В. До України вперше прибуває торгова місія з 12-ти великих компаній США. *Промисловий портал*. 2018. URL: <http://uprom.info/news/ekonomika/do-ukrayini-vpershe-pribuvaye-torgova-misiya-z-12-ti-velikih-kompaniy-ssha/>

41. Sutela P. The Underachiever. Ukraine’s Economy since 1991. *Carnegie Endowment for International Peace*. 2012. URL: https://carnegieendowment.org/files/ukraine_economy.pdf.

42. Прасад А. Україна та США планують оновити торгову угоду 2008 року. *Forbes*. 2022. URL: <https://forbes.ua/news/ukraina-ta-ssha-planuyut-onoviti-torgovu-ugodu-2008-roku-10112022-9652>
43. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
44. Поліщук В. В., Прощаликіна А. М. Особливості структури зовнішньої торгівлі України та США. Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2021» : XXIII Всеукраїнська наукова конференція молодих учених / редкол. : О. В. Черевко (голова) [та ін.]. С. 255-256.
45. Василиця О. Б. Торговельно-економічні відносини України та США на сучасному етапі. Глобальні та національні проблеми економіки. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2017. № 17. С. 38-42.
46. Christina L. Arabia, Andrew S. Bowen, Cory Welt. U.S. Security Assistance to Ukraine. 2024. URL: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF12040>
47. Zurcher A. How Norway outstrips US on Ukraine spending. *BBC News*. 2023. URL: <https://www.bbc.com/news/66870559>
48. Дутко В. Воєнно-технічна співпраця України та США. *PolUkr*. URL: <http://www.polukr.net/uk/blog/2022/02/vojenno-techniczna-spi-praca-ukraini-ta-ssza/>
49. Жигайло В. М. Сучасний стан та перспективи співробітництва України та США. S.P.A.C.E. Society, Politics, Administration in Central Europe : електронний науково-практичний журнал / редкол.: Д. В. Яковлев (голов. ред.), К. М. Вітман (заст. голов. ред.), Д. Ю. Дворніченко (відп. секр.) [та ін.] ; НУ «ОЮА». Одеса, 2017. № 5. С. 38-42.
50. Угода між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про сприяння капіталовкладенням: від 06.05.1992. Верховна Рада України. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/840_009
51. Угода про торговельне та інвестиційне співробітництво між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки: від 07.05.2008. Верховна Рада України. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/840_133

52. Основні обсяги прямих іноземних інвестицій США в Україні за 2000–2015 роки за даними Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

53. Foreign direct investment position of the United States in Ukraine from 2000 to 2021. *Statista*. URL: <https://www.statista.com/statistics/1293822/united-states-direct-investments-ukraine/#:~:text=U.S.%20annual%20FDI%20to%20Ukraine%202000%2D2022&text=In%202021%2C%20the%20United%20States,approximately%20532%20million%20U.S.%20dollars>.

54. Ващенко О. Інвестиційна політика США як важлива складова співробітництва із Україною у 1992–2011 рр. *Сіверянський літопис*. 2012. № 5/6. С. 173–183.

55. Бабанін О. С. Економічна співпраця України і США: IT-сектор. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2012. № 5. С. 27–32.

56. 2023 Investment Climate Statements: Ukraine. *US Department of State*. URL: <https://www.state.gov/reports/2023-investment-climate-statements/ukraine/>

57. The United States Will Invest \$20 Million to Further Bolster Transparency in Direct Budget Support Provided to the Government of Ukraine. *USAID*. 2023. URL: <https://www.usaid.gov/news-information/press-releases/apr-17-2023-united-states-will-invest-20-million-further-bolster-transparency-direct-budget-support-provided-government-ukraine>

58. Форсайт для відновлення та розвитку українського експорту. *UNDP*. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-07/ukrainian_export_foresight_2030.pdf

59. U.S. Government Mobilizing Partnership Opportunities in Ukraine. *US Department of State*. 2023. URL: <https://www.state.gov/u-s-government-mobilizing-partnership-opportunities-in-ukraine/>

60. Сучасний стан і перспективи розвитку й трансформації Північноатлантичного альянсу : аналіт. доп. / В. Кравченко, В. Орлик, М.

Замікула, В. Ярмоленко, О. Давимука ; за заг. ред. М. Паламарчука та О. Александрова. Наук. електрон. вид. Київ : НІСД, 2021. 36 с.

61. Городніченко Ю., Сологуб І. Економічне зростання у повоєнній Україні. 2023. URL: <https://voxukraine.org/ekonomichne-zrostannya-u-povoyennij-ukrayini>

62. Інвестиції в Україну та відновлення економіки. Міністерство економіки України. Відділ зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації, 21/12/2022. Державні сайти України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=62bfd716-8665-4a4c-9e2d-6325ba53b3c8&title=InvestitsiiVUkrainuTaVidnovlenniaEkonomiki>

63. Українська призма: Зовнішня політика 2022. Аналітичне дослідження. ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка» Київ, 2023. 308 с. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/20405.pdf>

64. Щоб прискорити економічне зростання маємо створити умови для залучення інвестицій та розширити можливості вітчизняного експорту. Міністерство економіки України. 2023. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=3c87b0ba-4e65-47f8-842f-946498dbb311&title=EkonomichneZrostannia>

65. Україна і США успішно співпрацюють в ядерній галузі. *Урядовий портал*. 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-i-ssha-uspishno-spi-vpratsiuiut-v-iadernii-haluzi-herman-halushchenko>

ДОДАТКИ

Додаток А

Товарна структура зовнішньої торгівлі України та США 2017-2021 рр.[43]

	2021		2020		2019		2018		2017	
	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт
	вартість, тис. дол. США	вартість, тис. дол. США	вартість, тис. дол. США	вартість, тис. дол. США	вартість, тис. дол. США	вартість, тис. дол. США	вартість, тис. дол. США	вартість, тис. дол. США	вартість, тис. дол. США	вартість, тис. дол. США
ВСЬОГО:	68 072 328,8	72 843 126,6	49 191 824,5	54 336 136,7	50 054 605,8	60 800 173,1	47 334 987,0	57 187 578,0	43 264 736,0	49 607 173,9
США	1 610 459,5	3 333 257,3	983 942,0	3 068 698,2	978 635,3	3 284 435,8	1 111 359,4	2 962 372,5	828 136,7	2 524 641,3
жири та олії тваринного або рослинного походження	60 900,8	3 489,7	56 494,8	2 237,3	24 708,5	2 031,7	20 261,7	1 940,9	14 507,3	1 478,1
руди, шлаки і зола	75 272,6	277,3	46 805,0	178,7	15 876,0	434,0	16 273,4	3 473,3	16 366,3	2 685,3
палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	3 340,8	687 841,5	2 764,7	708 842,8	3 405,8	999 319,2	703,8	949 543,7	411,6	683 880,4
продукти неорганічної хімії	9 971,8	3 738,2	9 820,9	1 855,9	6 961,4	2 992,2	6 740,7	2 805,0	8 541,1	6 594,4
органічні хімічні сполуки	20 509,0	26 504,8	11 944,5	18 559,4	1 635,4	21 265,0	4 924,3	18 633,0	4 178,5	19 297,1
фармацевтична продукція	1 016,5	119 362,9	950,9	102 174,0	381,4	111 606,0	751,3	96 301,6	529,6	100 182,2
різноманітна хімічна продукція	19 371,8	55 745,6	7 207,1	57 590,7	3 320,8	41 716,9	1 680,3	34 910,5	4 014,8	31 067,4
пластмаси, полімерні матеріали	8 522,8	75 534,5	5 160,1	75 941,8	3 216,1	96 114,2	2 507,4	89 879,1	1 839,7	101 433,7
каучук, гума	10 525,7	31 186,0	5 571,4	27 864,4	1 267,0	33 740,0	614,5	30 139,8	146,8	21 334,3
деревина і вироби з деревини	20 718,8	1 458,6	12 300,2	484,4	11 137,8	536,7	9 855,2	1 709,0	9 492,5	2 126,6
перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	5 364,3	6 291,4	10 757,5	1 105,7	8 475,3	832,1	4 844,5	747,5	3 472,1	424,2
чорні метали	912 268,4	591,8	554 308,9	288,1	520 888,3	69,3	706 338,6	248,1	529 288,1	1 030,5
вироби з чорних металів	141 256,9	68 948,4	50 263,0	23 603,1	158 667,5	62 475,0	135 702,5	52 213,7	78 703,0	95 273,2
мідь і вироби з неї	17 481,2	701,9	12 757,9	695,8	6 044,6	861,4	11 259,6	599,8	8 275,7	615,3
алюміній і вироби з нього	3 157,5	584,8	1 415,0	1 910,8	1 095,6	15 947,7	1 080,3	13 304,8	715,0	38 824,9
цинк і вироби з нього	0,4	11 130,9	36,2	2 702,7	1,8	9 268,1	1,0	386,3	0,9	189,3
інші недорогоцінні метали	529,4	3 033,5	2 393,3	1 523,4	3 876,6	1 305,3	683,8	5 776,7	11 833,3	4 003,3
інструменти, ножові вироби	915,2	13 158,0	606,6	13 095,6	868,2	13 641,7	595,3	12 770,1	379,1	9 281,6
інші вироби з недорогоцінних металів	11 161,0	6 394,8	7 328,6	5 302,8	3 332,7	5 175,5	1 657,4	4 955,8	988,4	4 180,9
реактори ядерні, котли, машини	25 474,2	339 139,0	25 550,6	249 332,8	19 338,6	352 417,8	14 784,1	338 955,3	9 572,9	350 668,2
електричні машини	48 089,6	156 472,4	22 328,5	202 275,9	25 654,4	162 747,3	46 694,3	157 933,1	29 313,3	141 314,5
залізничні локомотиви	5 825,8	8 300,1	6 358,0	7 284,7	7 097,0	39 053,3	8 115,2	79 353,3	6 073,3	264,7
засоби наземного транспорту крім залізничного	960,5	1 072 482,6	234,3	809 737,3	6 524,1	707 309,7	2 197,9	518 720,9	335,8	500 701,1
лігальні апарати	20 720,2	3 407,6	20 390,7	3 039,4	19 829,8	10 406,8	19 852,6	8 697,2	1 586,9	8 396,5
судна	6 271,9	7 362,9	3 610,9	2 737,1	7 489,1	2 039,7	2 971,7	1 509,7	1 752,5	1 375,6
прилади та апарати оптичні, фотографічні	12 280,1	132 707,9	7 867,0	139 059,1	11 388,4	136 283,8	7 277,7	113 507,7	5 168,3	79 724,1
рзні готові вироби	94,0	6 133,4	2 587,5	12 366,3	135,7	4 970,1	61,1	5 039,8	17,8	3 370,5
Рівне	8 384,6	83 199,7	449,3	44 619,0	5 033,6	26 966,0	1 694,7	31 076,2	13 793,3	7 754,9

Додаток Б

Структура зовнішньої торгівлі послугами України та США 2020-2021 рр.[43]

Найменування послуги згідно із КЗЕП	2021					2020				
	Експорт		Імпорт		Сальдо (+, -)	Експорт		Імпорт		Сальдо (+, -)
	Обсяг, тис.дол. США	Питома вага, у % до загально го обсягу країни	Обсяг, тис.дол. США	Питома вага, у % до загально го обсягу країни		Обсяг, тис.дол. США	Питома вага, у % до загально го обсягу країни	Обсяг, тис.дол. США	Питома вага, у % до загально го обсягу країни	
Усього	12785587,5	100,0	7976456,3	100,0	4809131,2	11521174,0	100,0	5712542,0	100,0	5808632,0
США	1951850,6	100,0	793771,8	100,0	1158078,8	1419208,7	100,0	687902,0	100,0	731306,7
Послуги з переробки матеріальних ресурсів	1209,0	0,1	-	-	1209,0	2313,1	0,2	-	-	2313,1
Послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій	5624,1	0,3	1457,9	0,2	4166,2	2692,4	0,2	1672,0	0,2	1020,4
Транспортні послуги	230638,7	11,8	39022,6	4,9	191616,1	183357,5	12,9	21084,0	3,1	162273,5
Послуги, пов'язані з подорожами	13461,2	0,7	4254,1	0,5	9207,1	6863,1	0,5	2625,4	0,4	4237,8
Послуги з будівництва	4290,1	0,2	1130,0	0,1	3160,1	3507,6	0,2	к	к	к
Послуги зі страхування	2895,6	0,2	4077,3	0,5	-1181,6	5010,4	0,4	4147,4	0,6	863,1
Послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю	31457,1	1,6	101058,4	12,7	-69601,3	38565,8	2,7	75833,3	11,0	-37267,6
Роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності	4611,7	0,2	39484,1	5,0	-34872,4	6406,2	0,5	28957,2	4,2	-22551,0
Послуги у сфері телекомунікацій, комп'ютерні та інформаційні послуги	1414148,9	72,5	57045,4	7,2	1357103,5	998445,8	70,4	39926,8	5,8	958519,1
Ділові послуги	236881,2	12,1	86159,7	10,9	150721,5					
Послуги приватним особам, культурні та рекреаційні послуги	к/с	к/с	803,2	0,1	к/с					
Державні та урядові послуги	к/с	к/с	459279,1	57,9	к/с					

Короткий звіт за результатами перевірки кваліфікаційної роботи антиплагіатною Internet-системою UNICHECK

Ім'я користувача:
Міжнародної економіки Москалюк Наталія

ID перевірки:
1016097392

Дата перевірки:
05.02.2024 18:33:20 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
05.02.2024 18:38:29 EET

ID користувача:
100005722

Назва документа: КМР_Базилевська Ю.В_Економічне партнерство України із США

Кількість сторінок: 79 Кількість слів: 18087 Кількість символів: 142222 Розмір файлу: 1.13 MB ID файлу: 1015815498

17.6% Схожість

Найбільша схожість: 1.7% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1015074799)

12.1% Джерела з Інтернету

426

Сторінка 81

11.9% Джерела з Бібліотеки

364

Сторінка 88

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнено

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнено

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

**МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР
ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ**

**Збірник матеріалів
студентської науково-практичної Інтернет-конференції**

**м. Київ
23 листопада 2023 р.**

УДК 339.9:338.246.88](477)(06)
М 88

Організаційний комітет:

Бурманка Микола Олександрович - к.е.н., доцент
 Власська Оксана Йосипівна - к.е.н., доцент
 Галущко Оксана Миколаївна - д.е.н., професор
 Козачок Тетяна Сергіївна - к.е.н., доцент
 Максименко Анна Вікторівна - к.е.н., доцент
 Олійник Вікторія Володимирівна - к.е.н., доцент
 Попович Андрій Миколайович - к.е.н., доцент
 Пріцак Сергій Олександрович - старший викладач
 Самдур Марія Станіславівна - к.е.н., доцент
 Солодковський Юрій Метиславович - к.е.н., доцент
 Столярчук Ярослава Михайлівна - д.е.н., професор
 Федорко Олександр Анатолійович - д.е.н., доцент
 Циганкова Тетяна Михайлівна - д.е.н., професор
 Черешняк Тетяна Володимирівна - к.е.н., доцент

(Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана)

*Редколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику.
 Автори тез доповідей несуть відповідальність за їхній зміст*

Міжнародний вимір відновлення економіки України: 36.
 М 88 матеріалів студентської наук.-практ. Інтернет-конф. [Електронний ресурс],
 23 листопада 2023 р., м. Київ. – Київ: КНЕУ, 2023. – 344 с.
 ISBN 978-966-926-461-9

У збірнику подано тези доповідей студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету міжнародної економіки і менеджменту Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

УДК 339.9:338.246.88](477)(06)

*Розповсюджувати та тиражувати
 без офіційного дозволу КНЕУ заборонено*

ЗМІСТ

Коган В.Ю.	8
Пріоритетні напрями економічного розвитку міжнародної торгівлі України	
Кузнецов О. А.	11
Взаємозв'язки України з країнами Центральної Європи в рамках субрегіональних економічних організацій	
Самура О.О.	14
Стан та тенденції розвитку світового ринку франчайзингу	
Сівчук П.С.	17
Механізми функціонування офшорних зон в світовій економіці	
Астахов О.А.	20
Теоретичні аспекти управління фондовим портфелем	
Шаповалова Д.П.	21
Особливості розвитку столичних мегалопісів	
Іванов І.О.	24
Необхідність трансформації фінансової звітності українських підприємств в умовах сьогодення	
Кавітська А.М.	27
Розвиток та становлення столичних мегалопісів	
Щабра Д.С.	29
Аналіз інвестиційної привабливості міжнародної корпорації	
Грищенко Ю.Ю.	33
Кількісні та якісні методи оцінки фінансового ризику	
Швед М.-Т.І.	37
Сучасний стан методів регулювання платіжного балансу України	
Базилевська Ю.В.	40
Економічне партнерство України та США у контексті реформування та повоєнного відновлення економіки України	
Басараб Е.С.	43
Альтернативні сценарії формування сучасної валютної системи	
Брусенцева К.В.	46
Підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємств України	
Грачов В.О.	50
Трансформаційні зміни валютної системи України в умовах повоєнного відновлення	
Довженко М.О.	51
Детермінанти відновлення економіки України в умовах фінансової кризи	
Івженко О.О.	54
Сучасна міграційна криза: тенденції, особливості та виклики	
Кіршов К.В.	57
Міжнародний вимір відновлення економіки України	
Кобрин І.А.	61
Вплив зеленого розвитку на конкурентоспроможність мегалопісів та їх стійкість у майбутньому	
Комісаренко А.Г.	64
Вплив криптовалют на фінансову стабільність та розвиток економіки України	
Костенко В.В.	67
Інтелектуальний ресурс глобального економічного розвитку	
Котис М.Я.	71

здійснити обмеження на виведення капіталу з України. Окрім того, слід зазначити, що в Україні необхідно визначити свою позицію і свої методи оптимізації платіжного балансу для того, щоб поліпшити умови функціонування економіки в цілому, оптимізувати міжнародну економічну діяльність загалом та їх окремих компонентів. Окрім того, необхідно визначити методичний підхід до аналітичного наповнення платіжного балансу України та мати можливість прогнозувати його складові на основі сценарного підходу.

Список літератури:

1. Лук'яненко І. Системне моделювання показників бюджетної системи України: Принципи та інструменти. Монографія. Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2004. 584 с.

2. Данилишин Б. Платіжний баланс: ключові зміни з початку 2023 року. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/06/14/701160/>

Базилевська Ю.В.

ЕКОНОМІЧНЕ ПАРТЕРСТВО УКРАЇНИ ТА США У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В епоху глобалізації та швидких змін міжнародних відносин, економічне партнерство між Україною та США набуває особливого значення. Це партнерство стає ключовим фактором у забезпеченні стабільності та відновлення економіки України, особливо у світлі поточних геополітичних викликів та необхідності адаптації до нових міжнародних умов.

Україна, яка стрімко розвивається та проходить через фазу важливих економічних та політичних реформ, великою мірою спирається на міжнародну підтримку та співпрацю. В цьому контексті, США виступають не лише як велика економічна сила, але й як стратегічний партнер, що може внести значний вклад у стабілізацію та розвиток української економіки.

Особливу увагу варто звернути на те, як економічне партнерство з США може впливати на різні аспекти економічного життя України, у тому числі на створення робочих місць, залучення іноземних інвестицій, підтримку ключових галузей економіки та впровадження новітніх технологій. Також важливо врахувати, яким чином це партнерство може допомогти Україні у відновленні економіки після періодів політичної та економічної нестабільності, включаючи й потенційні стратегії для майбутнього розвитку.

У перші роки незалежності, відносини між Україною та США в основному фокусувались на політичній підтримці та гуманітарній допомозі. Значним етапом у цих відносинах стало приєднання України до програм Міжнародного валютного фонду та інших міжнародних фінансових організацій, часто за підтримки США [1].

Останнім часом, політичні та військові події в Україні та навколо неї мали значний вплив на економічні відносини зі США. Американська підтримка в питаннях безпеки, боротьба з корупцією, а також сприяння в проведенні реформ стали ключовими аспектами двосторонніх відносин [2].

Торгівельні відносини між двома країнами залишаються важливою складовою економічного партнерства. Україна експортує до США різноманітні товари, включаючи метали, хімічну продукцію, сільськогосподарську продукцію та продукти харчування. З іншого боку, імпорт зі Сполучених Штатів охоплює широкий спектр товарів, включаючи високотехнологічну продукцію, обладнання та технологічні рішення. Ця торгівля сприяє диверсифікації економіки України та забезпечує доступ до передових технологій.

Інвестиційні відносини також відіграють ключову роль. Американські інвестиції в Україну охоплюють широкий спектр галузей, від фінансів та енергетики до аграрного сектору та IT-індустрії. Ці інвестиції не лише сприяють економічному розвитку України, але й допомагають створювати робочі місця та передавати цінні знання та навички [3].

Прямий вклад США у відновлення економіки України виражається в першу чергу через фінансову підтримку та інвестиції. Американські урядові програми допомоги, спрямовані на підтримку різних аспектів української економіки, включають фінансування проектів у сферах енергетики, інфраструктури, освіти та охорони здоров'я. Крім того, США активно сприяють проведенню структурних реформ в Україні, надаючи технічну допомогу та консультації у сферах управління державними фінансами, боротьби з корупцією та покращення бізнес-клімату [4]. США є найбільшим двостороннім донором України в умовах війни – країна, що задокументувала готовність передати Україні 70,7 млрд євро допомоги, включаючи 42,8 млрд військової допомоги. Показово, що на США припадало 43% сумарної допомоги західних демократій Україні. В структурі пакету допомоги США домінує військова підтримка (понад 60%). Важливим аспектом є той факт, що фінансова допомога США на 100% складається з грантів. [5]

Непрямий вплив економічної взаємодії з США на українську економіку також є значним. Він охоплює підвищення привабливості України як місця для іноземних інвестицій, зокрема завдяки позитивному впливу американських інвестицій на загальний інвестиційний клімат у країні. Також важливим є передача знань та технологій, яка відбувається через співпрацю в наукових, технологічних та освітніх проектах.

Партнерство має важливе значення не тільки для двох країн, але й для ширшого міжнародного співтовариства в умовах нового міжнародного порядку. Це сприяє не тільки економічному розвитку та стабільності України, але й сприяє формуванню більш стабільного та передбачуваного міжнародного порядку та безпеки.

Список літератури:

1. Жигайло В. М. Місце США на міжнародній арені в XXI столітті // Політик: науковий журнал. 2017. Вип. 4. С. 107-112.
2. Міжнародні відносини та світова політика : підручник. К. : Знання, 2014. 662 с.

3. Коротков Д. С. Пріоритети геостратегії США в контексті геополітичних концепцій // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К. : «Видавництво «Гілея», 2018. Вип. 131 (4). С. 474-477
4. Ємець В. В. Економічний розвиток у повоєнний період в Україні: регіональний та місцевий аспекти. Економіка та держава. 2022. № 5. С. 68—72.
5. Богдан Т. Військово-економічна допомога Заходу: підтримувальна терапія за дефіциту ліків. URL: https://lb.ua/economics/2023/07/26/567143_viyskovoekonomichna_dopomoga.html